

Zkušenosti z prověřování evidencí množství obalů

29. května 2023

Úvod

Zkušenosti z prověřování evidencí množství obalů

O tomto dokumentu

Následující materiál (dále jen „dokument“) vznikl ve spolupráci mezi společností EKO-KOM, a.s. a auditorskou společností podílející se na prověřování údajů o množství obalů vykázaných klienty EKO-KOM ve Výkazech o produkci obalů.

Cílem tohoto dokumentu je přispět ke zlepšení způsobu vedení evidence množství obalů. Tento dokument vychází ze zkušeností a výsledků získaných v rámci prověření správnosti Výkazů o produkci obalů provedených do roku 2022 a poukazuje na charakteristické nedostatky ve vedení evidence množství obalů a jejich nejčastější projevy. Dokument dále doplňují krátké příběhy, jejichž účelem je ilustrovat obecně rozšířené nedostatky ve vedení evidence. Uvedené postavy, společnosti a situace nereprezentují a v žádném bodě se neodkazují na jednotlivá proběhlá prověření a skutečné osoby.

Obsah

Zkušenosti z prověřování evidencí množství obalů

- 1 Úvod a shrnutí
- 2 Prověření Výkazů o produkci obalů a jejich smysl
- 3 Principy vedení evidence a její prověřitelnost
- 4 Toky obalů a zvolená místa měření
- 5 Nedostatky v oblasti úplnosti
- 6 Nedostatky v oblasti správnosti

Cíl dokumentu a zvolený přístup

Kapitola 1 - Úvod a shrnutí

Cíle

Cílem tohoto dokumentu je přispět ke zlepšení způsobu vedení evidence množství obalů. Za tímto účelem jsme se zaměřili na následující:

- ▶ Shrnout v ucelené podobě základní principy a obvyklé postupy při sestavování a vedení evidence množství obalů
- ▶ Popsat nejčastější nedostatky a největší rizika ve všech oblastech, které jsou prověřovány v rámci prověření správnosti Výkazů o produkci obalů, tj.:

Vedení evidence jako takové

Metodika evidence

Úplnost evidence

Správnost evidence

- ▶ Zpracovat doporučení v souladu s dobrou praxí, zaměřené na prevenci před jmenovanými nejčastějšími nedostatky
- ▶ Vytvořit sérii krátkých fiktivních příběhů, které budou srozumitelnou a poutavou formou nejčastější nedostatky ilustrovat

Zvolený postup při zpracování dokumentu

Příprava

- ▶ Diskuze a odsouhlasení struktury dokumentu
- ▶ Rešerše nejčastějších nedostatků z Prověření provedených v posledních pěti letech

Zpracování

- ▶ Popis základních principů a postupů
- ▶ Kategorizace a popis jednotlivých nedostatků
- ▶ Formulace doporučení pro prevenci před nedostatky
- ▶ Sepsání krátkých fiktivních „příběhů z praxe“

Finalizace

- ▶ Stylizace a připomínkování krátkých fiktivních příběhů
- ▶ Připomínkování návrhu dokumentu

Zkušlosti z prověřování evidencí množství obalů
Závěrečný dokument

Shrnutí nejčastějších nedostatků

Kapitola 1 - Úvod a shrnutí

V rámci prací jsme sumarizovali nejčastější nedostatky dle zadání v následujících oblastech:

Str. 11	Vedení a prověřitelnost evidence	▶ Evidence není vedena nebo není dostupná (tj. není předložena v rámci prověření) ▶ Evidence není průkazná, zejména ve vazbě na účetnictví ▶ Evidence není vedena řádným způsobem
Str. 17	Zahrnutí všech toků obalů do evidence správným způsobem	▶ Do evidence nejsou zahrnuty všechny relevantní toky obalů ▶ Některé toky obalů se v evidenci promítají duplicitně ▶ Toky obalů nejsou vzhledem ke zvolené metodice (bodu měření) evidence zachyceny správným způsobem
Str. 31	Úplnost evidence	▶ Příslušné toky obalů nejsou do evidence zahrnuty v úplném množství ▶ Předplacené obaly nejsou v evidenci zachyceny správným způsobem
Str. 36	Správnost evidence	▶ Převod měrných jednotek a srovnání artiklů do skupin se stejným obalem není v evidenci provedeno správně ▶ Druh, materiál, hmotnost a přiřazení obalů není u jednotlivých výrobků správné ▶ Vlastní výpočet množství obalů a přenos jeho výsledků do Výkazu o produkci obalů není správný

Zmíněné časté nedostatky dále popisujeme v kapitolách 3 až 6

Faktory, které se aktuálně významně podílejí na chybovosti Výkazů

Aplikace pro automatický výpočet množství obalů (nedostatky související s automatickými aplikacemi dále detailně rozebíráme v kapitolách 3 až 6)

- ▶ Ačkoliv tzv. automatické aplikace mohou vedení a zpracování obalové evidence výrazně usnadnit, přinášejí zároveň i nová rizika. Obecně je nevýhodou automatických aplikací (v porovnání s vedením evidence ve standardním tabulkovém procesoru) jejich **nižší míra transparentnosti a kontroly** nad prováděným výpočtem. V rámci prověřování obalových evidencí se běžně setkáváme s nedostatky ve všech oblastech (úplnost a správnost výpočtu), způsobených jak nesprávným nastavením (naprogramováním), tak nesprávným způsobem použití dané aplikace. Pokud je v aplikaci logika výpočtu skryta očím běžného uživatele (což je běžné), bývá velmi složité tyto chyby včas odhalit. Automatické aplikace s takto skrytým výpočtovým jádrem zároveň přinášejí komplikace s dostupností detailu výpočtu (evidence), který je třeba předložit při jejím prověřování.

Detailní členění druhů a typů obalů v souvislosti s novou podobou Výkazu (příslušné nedostatky související s členěním druhů typů obalů dále detailně rozebíráme v kapitolách 4 a 6)

- ▶ Parametry, které v nedávné době začal nově rozlišovat Výkaz o produkci obalů (např. detailnější materiálové členění či povaha obalu) zvyšují nároky na vedení evidence a přinášejí nové časté nedostatky. Obvyklé nedostatky se týkají především prokazování, že je daný obal evidovaného materiálového složení. Tomu musí odpovídat jak samotná metodika evidence (některé způsoby evidence neumožňují detailnější klasifikaci obalů), tak dostupné podklady (především u obalů, jejichž složení není možné rozlišit vizuálně, je třeba mít k dispozici příslušnou technickou dokumentaci k obalu).

Obsah

Zkušenosti z prověřování evidencí množství obalů

1 Úvod a shrnutí

2 Prověření Výkazů o produkci obalů a jejich smysl

3 Principy vedení evidence a její prověřitelnost

4 Toky obalů a zvolená místa měření

5 Nedostatky v oblasti úplnosti

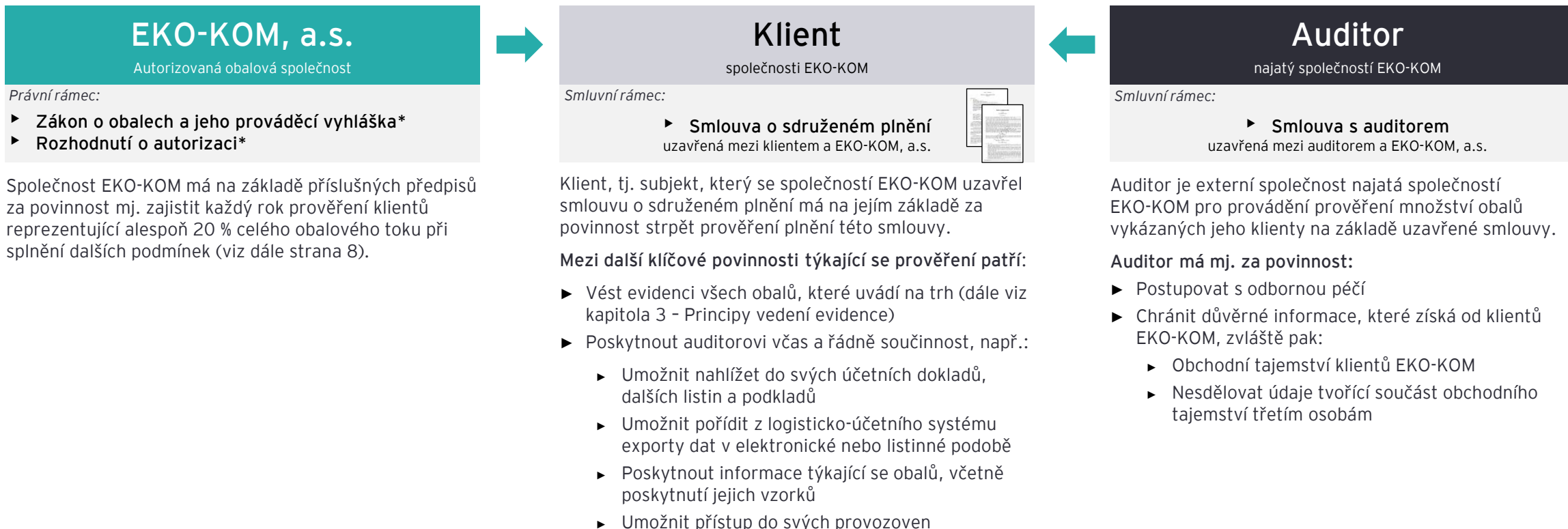
6 Nedostatky v oblasti správnosti

Prověření a jejich právní rámec

Kapitola 2 - Prověření Výkazů o produkci obalů a jejich smysl

- ▶ Společnost EKO-KOM zajistí každý rok provedení **řádově desítek** prověření údajů o množství obalů vykázaných jeho klienty ve Výkazech o produkci obalů
- ▶ Předmětem těchto prověření je úplnost a správnost příslušných údajů (detail uvádíme na straně 10)
- ▶ Prověření jsou realizovány externími společnostmi a probíhají za základě ujednání v uzavřené smlouvě o sdruženém plnění

* Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech; Vyhláška č. 30/2021 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o obalech; Rozhodnutí o autorizaci společnosti EKO-KOM, a.s.

Plánování a četnost prověření

Kapitola 2 - Prověření Výkazů o produkci obalů a jejich smysl

- Při plánování prověření a jejich četnosti jsou ze strany společnosti EKO-KOM brány v úvahu mj. následující faktory:

Zákonné a jiné právní požadavky

- Společnost EKO-KOM má na základě prováděcích předpisů k Zákonu o obalech a rovněž rozhodnutí o autorizaci za povinnost zajistit každý rok prověření klientů reprezentující alespoň **20 % celého obalového toku**.
- Minimální frekvence prověření je rovněž dána dalšími pravidly, které berou v úvahu množství zpoplatněných jednocestných obalů, které daná společnost uvádí každoročně na trh nebo do oběhu:

Klíčové faktory

Pro plánování prověření z hlediska zákonných a jiných právních požadavků je relevantní:

- Množství vykázaných zpoplatněných jednocestných obalů za posledních až pět let
- Doba uplynulá od posledního proběhlého prověření

Další analýzy

- Nad rámec dodržování zákonných požadavků jsou vstupem pro rozhodování o prověření pravidelné analýzy pro identifikaci společností, které potenciálně významně neplní povinnosti plynoucí ze Smlouvy o sdruženém plnění. Tyto analýzy pro EKO-KOM realizují externí společnosti.
- Smyslem těchto analýz je poskytnout další kontrolu nad správností množství obalů vykazovaných klienty EKO-KOM a tím zvýšit relevanci zákonných požadavků pro četnost prověření.

Klíčové faktory

Pro analýzy, které jsou doplňkem procesu prověřování je mj. relevantní:

- Množství vykázaných zpoplatněných jednocestných obalů
- Velikost společnosti a její obchodní model
- Obor činnosti a charakter příslušných výrobků, zboží nebo surovin

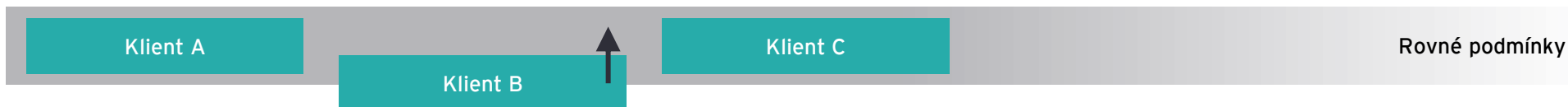
Přínosy prověření

Kapitola 2 - Prověření Výkazů o produkci obalů a jejich smysl

► Kromě plnění zákonných povinností a podmínek autorizace má provádění prověření další přínosy, které jsou ze strany společnosti EKO-KOM brány do úvahy:

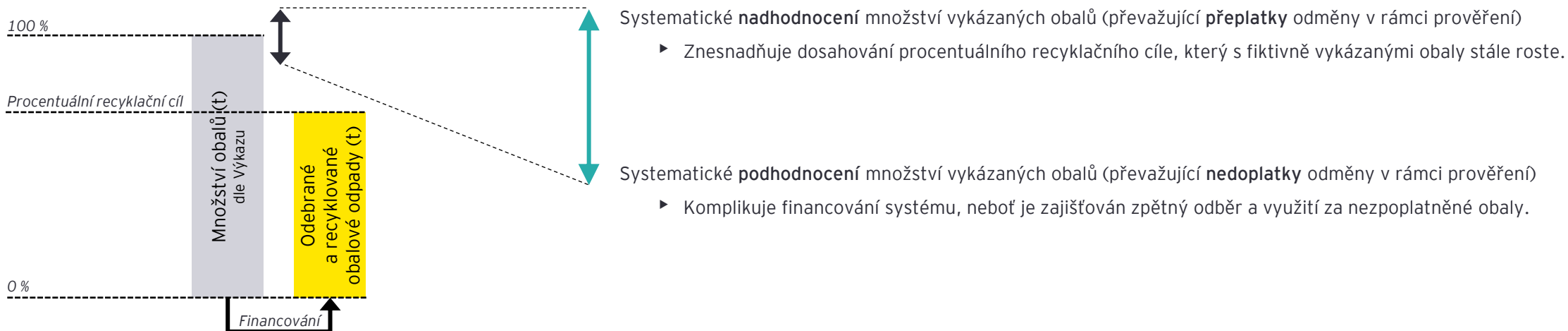
1) Zachování rovných podmínek mezi klienty systému EKO-KOM

- Snahou je zamezení zvýhodnění jednotlivých účastníků trhu oproti ostatním
- Ochrana klientů řádně plnících své povinnosti

2) Zajištění úplnosti a správnosti informací o produkci obalů v rámci ČR

- Pravidelná náprava největších nedostatků umožňující efektivní nastavení systému sběru a recyklace obalových odpadů
- Komplikace ve fungování systému EKO-KOM mohou být způsobeny rozdíly (odchylkami) ve vykázaném množství obalů oběma směry:

Základní principy metodiky prověření

Kapitola 2 - Prověření Výkazů o produkci obalů a jejich smysl

- Obecná metodika prověření správnosti Výkazu o produkci obalů má pro všechny klienty jednotné principy a zadání ze strany EKO-KOM (byť se může mírně lišit za jednotlivé společnosti provádějící prověření) a sestává ze dvou prověřovaných oblastí:

Úplnost	► Prověření, zda všechny obaly uvedené na trh nebo do oběhu vstupují do výpočtu množství obalů
Správnost	► Prověření řádného zatřídění a zpoplatnění všech obalů uvedených na trh nebo do oběhu

- Do těchto oblastí jsou seskupeny dílčí testy, zaměřené na prověřování jednotlivých kroků evidence množství obalů:

Úplnost	Správnost					
Vstupní data	Převod měrných jednotek	Srovnání artiklů do skupin	Přiřazení obalů	Hmotnost obalů	Vlastní výpočet	Přenos údajů do Výkazu
► Srovnání vstupních dat výpočtu s údaji v účetnictví ► Prohlídka skladových prostor ► Prověření splnění povinností zpětného odběru a využití u předplacených a neplacených obalů	Např. ► Správnost převodu hektolitrů nápoje na počet kusů lahví ► Správnost převodu kilogramů výrobků na počet kusů pytlů	► Stejnorodost artiklů srovnaných do stejné skupiny z hlediska jejich obalů	► Správnost přiřazení jednotlivých obalů k artiklu ► Správnost určení materiálu a typu jednotlivých obalů	► Správnost určení jednotkových hmotností obalů (na měrnou jednotku výrobku) ► Správnost určení poměrných množství Skupinových a Převážných obalů	► Správnost nastavení výpočtu nebo jeho vzorců a kalkulací	► Správnost přepisu nebo automatického přenosu do příslušného pole a listu Výkazu

- Postup a způsob prověřování je stanoven tak, aby byl pro společnost co nejméně zatěžující, ale současně byl prokazatelný a akceptovatelný pro státní orgány (MŽP).

Obsah

Zkušenosti z prověřování evidencí množství obalů

- 1 Úvod a shrnutí
- 2 Prověření Výkazů o produkci obalů a jejich smysl
- 3 Principy vedení evidence a její prověřitelnost
- 4 Toky obalů a zvolená místa měření
- 5 Nedostatky v oblasti úplnosti
- 6 Nedostatky v oblasti správnosti

Obecné požadavky na vedení evidence

Kapitola 3 - Principy vedení evidence a její prověřitelnost

Vedle periodického vyplňování Výkazů o produkci obalů je povinností společnosti (na základě uzavřené smlouvy o sdruženém plnění) i vedení obalové evidence, na základě které byly příslušné Výkazy vyplněny.

- ▶ Účelem této evidence je především sloužit jako podklad, na základě kterého může společnost prokázat, že údaje uvedené ve Výkazu odpovídají skutečnosti.
 - ▶ Evidence musí být:
 - ▶ **Vedena a předložena v rámci prověření** (viz dále strana 14)
 - ▶ **Průkazná, zejména ve vazbě na účetnictví** (viz dále strana 15)
 - ▶ **Řádná** (viz dále strana 17)
 - ▶ **Úplná a správná** (viz dále kapitoly 5 a 6)
- Klíčové parametry pro prověřitelnost evidence
- Samotné prověřované parametry
- ▶ Nejčastější komplikace a nedostatky omezující průkaznost a řádnost (tj. prověřitelnost) obalové evidence, se kterými se setkáváme v průběhu praxe, představujeme na dalších stranách této kapitoly.

Účetnictví společnosti

- ▶ primární doklady či sestavy z logisticko - účetního systému

průkaznost

Obalová evidence

- ▶ Průkazná a řádná (prověřitelná)
 - ▶ Úplná a správná

Výkaz o produkci obalů

Struktura obalové evidence v praktické rovině

Kapitola 3 - Principy vedení evidence a její prověřitelnost

Pro ilustraci uvádíme příklad průkazně a řádně vedené (prověřitelné) evidence, vedené za tok výrobků a zboží na základě jejich prodeje

- ▶ Konkrétní struktura výpočtu nebo technické řešení nejsou podstatné, obecně je však třeba dbát na následující:
 - ▶ **Vstupní údaje do evidence lze přímo navázat na účetnictví společnosti** (průkaznost ve vazbě na účetnictví)
 - ▶ **Evidence je uspořádaná a přehledná** (řádnost)
 - ▶ **Evidence dokumentuje všechny kroky výpočtu a obsahuje všechny pro něj potřebné údaje** (řádnost)
 - ▶ **Evidence odpovídá obchodní realitě společnosti a logice toku obalů** (řádnost)

Průkazná vazba na účetnictví									
▶ Údaje lze provázat s příslušnými sestavami ze systému nebo primárními doklady									
ID artiklu	Název artiklu	Dodavatel	Tuzemsko	Export	Zpoplatnění	Typ obalu	Prodejní obaly	Skupinové obaly	Přepravní obaly
▶ Kód a název artiklu, který umožňuje jasnou identifikaci ▶ Pokud jde zboží s předplacenými obaly, doporučujeme evidenci doplnit o údaje o dodavateli a získat za ně příslušná Prohlášení o zpoplatnění obalů			▶ Rozlišení na množství artiklů prodaných na tuzemském trhu a do zahraničí (pokud je evidence založena na údajích o prodeji) ▶ Údaj o měrné jednotce ve které jsou údaje vedeny		▶ Údaje o typu obalu, které jsou určeny na úrovni celého artiklu, tj. rozlišení na Obchodní a Průmyslové obaly či označení Předplacených obalů		▶ Údaje o přiřazení obalů k výrobkům (jaké obaly jsou využívány u daného výrobku) ▶ Rozlišení obalů z hlediska jejich materiálu a všech dalších parametrů uvedených ve Výkazu ▶ Jednotková hmotnost (přepočtená na měrnou jednotku výrobku) obalu a poměrná část hmotnosti Skupinového a Přepravního obalu (případně dále údaj o počtu artiklů v balení)		
0000001	Jogurt ve skle 150 g	Vlastní výrobek	1 337 ks	146 ks	Ke zpoplatnění	Obchodní	Sklo čiré (53 g) Kovy Al pevné (7 g) Papír (2 g)	Vlnitá lepenka (10 g)	Evidované samostatně
0000002	Kefírové mléko 500 ml	Vlastní výrobek	1 120 ks	0 ks	Ke zpoplatnění	Obchodní	Nápojový karton (25 g) PE pevné (3 g)	Vlnitá lepenka (13 g)	Evidované samostatně
0000003	Kefírové mléko 500 ml	Mlékárna ABC (ČR)	560 ks	1 832 ks	Předplacené	Obchodní	Nápojový karton (25 g) PE pevné (3 g)	PP pevné, vratný (25g)	Evidované samostatně
0000004	Jogurt kbelík 25 kg	Milkfactory (Import)	112 ks	0 ks	Ke zpoplatnění	Průmyslový	PP pevné (230 g) Papír (2 g)	-	Evidované samostatně

Nevedená nebo nedostupná evidence

Kapitola 3 - Principy vedení evidence a její prověřitelnost

Nejčastější nedostatky

1) Evidence nekorespondující s podaným Výkazem o produkci obalů

Pokud společnost aktualizuje údaje ve Výkazu (např. prostřednictvím tzv. opravného Výkazu), je třeba úpravy promítnout i do evidence, tak aby plně korespondovala s aktuálním Výkazem a všechny údaje ve Výkazu tak bylo možné podložit a prokázat ve vazbě na účetnictví společnosti.

2) Nearchivovaná evidence

Klient společnosti EKO-KOM je povinen evidenci podkládající příslušný Výkaz dlouhodobě archivovat i po skončení aktuálního období (po dobu alespoň pěti let).

3) Technicky nedostupný detail výpočtu automatické aplikace

Častou komplikací v případech, kdy je obalová evidence vedena automatickým programem, je skrytí detailu jejího fungování (vstupní údaje, výpočet a jednotlivé parametry) před běžnými uživateli (aplikace tedy funguje jako „černá skříňka“, kdy je k dispozici pouze její konečný výstup - vypočtené množství obalů). Pokud se není možné k detailu výpočtu nijak dopracovat, jde o podobný případ jako u nevedené evidence.

4) Nedostupná evidence vedená třetí stranou

Pozornost je třeba věnovat případům, kdy vlastní evidenci (výpočet) vede třetí subjekt (např. centrála společnosti v zahraničí, logistická společnost, externí konzultant, dodavatel) a příslušné společnosti poskytuje již jen finální údaje. I v těchto případech však náleží odpovědnost za předložitelnost a veškeré nároky na evidenci povinné osobě.

Příběh z praxe

„Mohl bych s váma mluvit, šéfe?“ Roman nervózně zašoupal nohama.

„Jasně, povídej.“

„E - “

„No tak, co se děje, ven s tím.“

„Máme problém, šéfe...“ - „Tak?“

„Víte, jak vono má proběhnout to prověření vobalový evidence?“

„Pochopitelně.“

„No - a voni se mně auditoři chtějí kouknout do papírů.“

„To je v pořádku, na to mají podle smlouvy právo.“

„Když šéfe... já myslel, že už to nebude na nic

potřeba a...“

„A co?“

„.... sem ty papíry někde zašantročil.“

Řádně vedená evidence musí být dobře dostupná i zpětně, proto je třeba ji pravidelně archivovat.

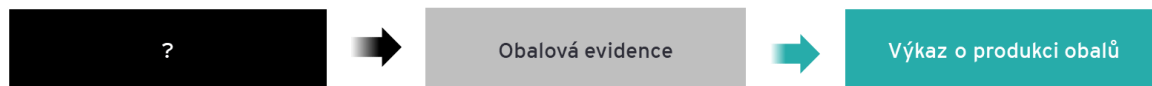
Osvědčený postup při sestavování evidence

Na základě našich zkušeností k této problematice doporučujeme:

- ▶ Ve všech případech archivovat finální verzi evidence, na základě které byl vyplněn Výkaz o produkci obalů.
- ▶ Pokud provádí výpočet množství obalů automatický program, doporučujeme se ujistit, že z programu lze exportovat detail výpočtu (tj. evidenci) o všech potřebných parametrech a tento detail archivovat. U automatických programů dále doporučujeme na základě tohoto detailu prověřovat správnost nastavení a fungování programu (viz dále kapitoly 5 a 6).
- ▶ Pokud samotnou evidenci vede třetí strana, doporučujeme si od ní vyžádat její veškerý detail, ujistit se, že obsahuje všechny náležitosti a archivovat jej. Rovněž doporučujeme periodicky prověřovat úplnost a správnost této evidence.

Evidence bez průkazné vazby na účetnictví

Kapitola 3 - Principy vedení evidence a její prověřitelnost

Nejčastější nedostatky

1) Evidence založená na odhadech nebo jiných nedokumentovaných statistikách a vstupech

Veškeré vstupní hodnoty pro evidenci musí být možné navázat na podkladový dokument (doklad), ideálně z účetnictví společnosti a tak prokázat, že je daná hodnota odpovídající. V případech, kdy do evidence v nezanedbatelné míře vstupují odhady, které nelze ničím podložit (prokázat), jde o evidenci neprůkaznou a v důsledku toho neproověřitelnou.

2) Použití odhadovaných nebo dále nepodložených koeficientů v evidenci

Podobně jako vstupní hodnoty (viz výše) musí být možné prokázat (navázat na podkladový doklad, ideálně účetnictví) jakékoliv využití koeficienty, zejména ty, které významnou měrou ovlivňují vypočtené množství obalů.

3) Ryze manuální evidence založená na pozorování a bez vazby na účetnictví

I v případech, kdy evidence vzniká průběžně na základě pozorování (např. průběžné zaznamenávání přijatých balení ve skladu, průběžné zapisování svezných obalových odpadů aj.), je nutné ji vést tak, aby mohla být podložena konkrétním dokladem z účetnictví, v opačném případě může být nemožné takovou evidenci prověřit.

Příběh z praxe

Auditor si povzdechl. „Já chápu, jak výpočet provádíte. Dřevěné palety, které k expedici používáte, váží 20 kg a je k tomu 800 g proložek z vlnité lepenky a 300 g strečové PE fólie. To dává dobrý smysl. Jenže já bych potřeboval nějaký podklad, na základě kterého počítáte, kolik palet za kvartál odešlo.“

„H?“ skladník Pepa se podrbal tužkou za uchem. „Podklad?“

„Nějakou evidenci. Třeba soupis vyskladněných položek v účetním systému...“

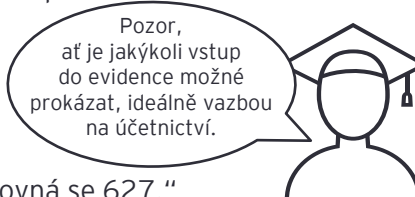
„Jo takhle. Vy chcete vědět, jak sem zjistil, že těch palet bylo za kvartál právě 627?“

„Přesně,“ usmál se auditor. Konečně se vzájemně pochopili.

„Tak to pojdte za mnou,“ vyzval ho Pepa a vydal se napříč areálem. „Vidíte támhleto prkennou ohradu?“

„Ehm?“

„No, když odjíždí kamión, já si tuhle udělám křídou čáru. Pak to celé sečtu a vynásobím počtem palet, co se vlezou na nákladák. Tady to máte: 19 krát 33 rovná se 627.“

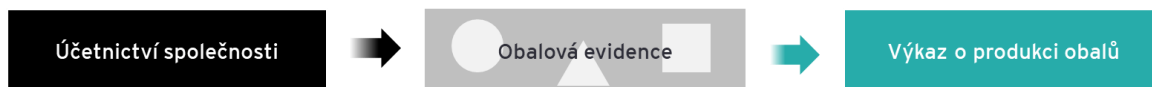
Osvědčený postup při sestavování evidence

Na základě našich zkušeností k této problematice doporučujeme:

- ▶ Ve všech případech volit takovou metodiku evidence, aby všechny její vstupy (vstupní hodnoty, koeficienty nebo odečítané údaje) bylo možné přímo navázat na účetnictví společnosti a tak prokázat, že jsou tyto vstupy odpovídající.

Evidence nevedená řádným způsobem

Kapitola 3 - Principy vedení evidence a její prověřitelnost

Nejčastější nedostatky

1) Evidence vedená na nedostatečné úrovni míry detailu

Míra podrobnosti, s jakou je evidence vedena, musí odpovídat logice toku obalů a zohledňovat různé způsoby balení u artiklů. Za příklady evidence, vedené na nedostatečné úrovni míry detailu považujeme:

- ▶ Evidence vedená na základě širokého průměru jednotkových hmotností obalů, ačkoliv se skutečné hmotnosti obalů u jednotlivých dotčených artiklů výrazně liší
- ▶ Evidence vedená na úrovni zásilek, ačkoliv jsou jednotlivé zásilky tvořené různými výrobky s výrazně odlišným způsobem balení

2) Evidence, která se nevztahuje k aktuálnímu období

Vzhledem k tomu, že je povinností podávat Výkaz o produkci obalů každé kalendářní čtvrtletí, je třeba, aby evidence zachycovala obaly uvedené na trh nebo do oběhu právě v tomto období (příčemž je lhostejný zvolený bod měření obalových toků ve společnosti - viz dále kapitola 4 - Toky obalů a zvolená místa měření). Problém nastává v situacích, kdy je evidence z velké části založená na údajích vztahujících se hlouběji do minulosti (například poslední rok) a nikoliv údajů aktuálních.

Další nedostatky

- 3) Evidence neobsahující veškeré potřebné informace využitě v průběhu výpočtu
- 4) Evidence, která není uspořádaná, přehledná a smysluplná

Příběh z praxe

Aleš se začínal potit. „To bude asi trochu potíž,“ vysoukal pak ze sebe. Auditor se do telefonu na chvíli odmlčel. „Proč myslíte? Vždyť si společně pouze stáhneme data, na jejichž základě jste Výkaz připravoval.“

„No víte... jak bych vám to řekl...“ Aleš se zajíkl. Cítil, jak mu v krku narůstá knedlík. „Ve Výkazu uvádíte 23 tun dřevěných palet, tunu kartonových prokladů a 5 tun strečky,“ snažil se napovídat auditor. „K těm číslům jste přece měl nějaký podklad...“

„Ehm...“ Rozhostilo se dlouhé, tíživé ticho. „Takhle,“ hlesl Aleš konečně. „Abyste mi rozuměl... zkrátka: letos jsme celkem expedovali o polovinu víc palet než vloni. A tak mě napadlo vzít Převážní obaly z loňského Výkazu a položku po položce to vynásobit 1,5...“

„Ale vždyť se vám změnil prodáváný sortiment... a i způsob balení se u jednotlivých palet výrazně liší...“

„Já vím, jenže jsem doufal, že tohle po mně nikdo kontrolovat nebude.“

Pozor, ať používáte aktuální data. Nevypomáhejte si nepodloženými odhady.

Osvědčený postup při sestavování evidence

Na základě našich zkušeností k této problematice doporučujeme:

- ▶ Při volbě metodiky evidence zohlednit různorodost balení jednotlivých artiklů a plně ji promítnout do evidence
- ▶ V případě všech vstupních údajů do evidence brát v úvahu pouze aktuální období (čtvrtletí)
- ▶ Dbát na uspořádanou a přehlednou formu evidence, včetně zanesení všech informací využitých v rámci výpočtu množství obalů

Obsah

Zkušenosti z prověřování evidencí množství obalů

- 1 Úvod a shrnutí
- 2 Prověření Výkazů o produkci obalů a jejich smysl
- 3 Principy vedení evidence a její prověřitelnost
- 4 Toky obalů a zvolená místa měření
- 5 Nedostatky v oblasti úplnosti
- 6 Nedostatky v oblasti správnosti

Možné toky obalů ve společnosti a místa jejich měření

Kapitola 4 - Toky obalů a zvolená místa měření

► Rozlišujeme základní čtyři toky artiklů, v rámci kterých dochází k uvádění obalů na trh nebo do oběhu. Při sestavování obalové evidence je stěžejní, aby došlo ke správnému zahrnutí skutečně všech pro společnost relevantních obalových toků.

Výrobky	Zboží	Suroviny	Servisní obaly
Artikly, které společnost sama vyrábí či upravuje a následně prodává svým odběratelům v tuzemsku nebo zahraničí	Artikly, které společnost nakupuje od svých dodavatelů a svým odběratelům v tuzemsku nebo zahraničí je prodává beze změny jejich povahy	Artikly, které společnost nakupuje od svých dodavatelů a využívá je pro vlastní výrobní či jinou činnost (jejich obaly tak končí v odpadech produkováných společností a nejsou uváděny dále do oběhu)	Obaly, které společnost přibaluje ke svým výrobkům nebo zboží a které zpravidla nejsou v pevném množství přiřaditelné ke konkrétní prodané položce (např. sáčky, tašky, kelímky, přířezy, folie aj.)

Tyto toky lze evidovat v různých místech měření. Dané body měření se liší použitými podkladovými daty. Přehled toků a možných míst jejich měření uvádíme v následující tabulce:

Přehled možných míst měření

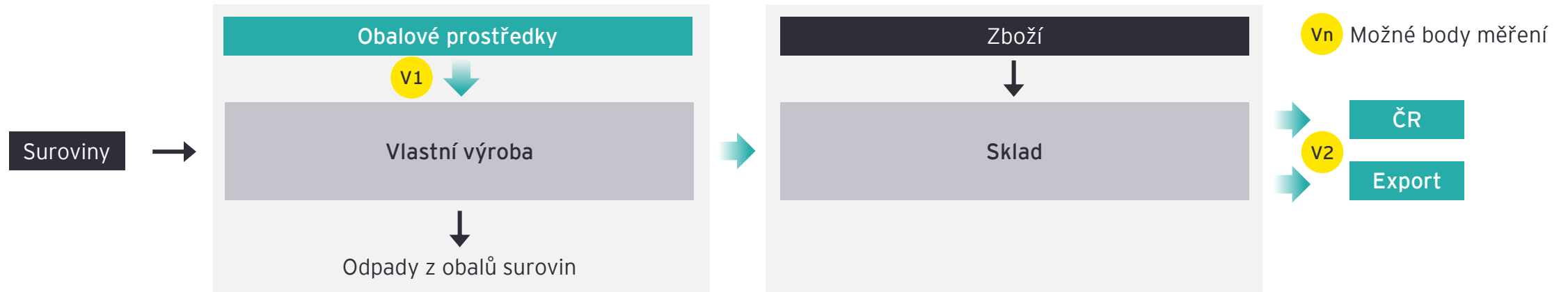
		Výrobky	Zboží	Suroviny	Servisní obaly
Místo měření	Prodej /výdej	Možný způsob evidence V2	Možný způsob evidence Z2		V určitých případech možný způsob O2
	Nákup / příjem / spotřeba		Možný způsob evidence Z1	Možný způsob evidence S1	
	Nákup / spotřeba obalových prostředků	Možný způsob evidence V1	Možný doplňující způsob		Možný způsob evidence O1
	Svoz odpadů z obalů		Možný doplňující způsob	Možný způsob evidence S2	

V nadcházející kapitole se budeme věnovat nejčastějším nedostatkům v oblasti správného zachycení veškerých toků a zvolené metodiky evidence. Postupujeme přitom po jednotlivých tocích (výrobky, zboží, suroviny, servisní obaly) v kombinaci s možnými místy jejich měření.

Výrobky - toky obalů a zvolená místa měření

Kapitola 4 - Toky obalů a zvolená místa měření

- Za **výrobky** považujeme artikly, které společnost sama vyrábí či upravuje a následně je prodává svým odběratelům v tuzemsku nebo v zahraničí.

Možné body měření toku výrobků pro evidenci množství obalů

Nákup / spotřeba obalových prostředků

V1

- Do evidence (výpočtu) vstupují údaje o množství nakoupených nebo spotřebovaných obalových prostředků, které společnost využívá pro balení
- Tyto údaje jsou zpravidla přenášeny z firemní databáze, z reportu z logisticko-účetního systému, případně přímo z dodavatelských faktur či příjemek za nakoupené / přijaté obalové prostředky

Výhody (+)

- Zpravidla jediný způsob evidence obalů u výrobků, které nejsou standardizované ani standardizovaně balené

Nevýhody (-)

- Obtížné rozdělení obalů na exportované obaly a obaly uvedené na tuzemský trh

Prodej / výdej výrobků

V2

- Do evidence (výpočtu množství obalů) vstupují údaje o množství prodaných nebo vydaných výrobků
- Tyto údaje jsou zpravidla přenášeny z firemní databáze, z reportu z logisticko-účetního systému, případně přímo z odběratelských faktur či výdejek za výrobky

Výhody (+)

- Zpravidla snadno dostupné informace o odběrateli příslušného výrobku (pro rozdělení na výrobky exportované a výrobky prodané na tuzemském trhu)

Nevýhody (-)

- Nevhodný způsob evidence v případě, že společnost produkuje nestandardizované výrobky

Nejčastější nedostatky

1) Nezohlednění nebo nesprávné zohlednění podílu exportovaných výrobků

Je-li část výrobků exportována do zahraničí, je třeba tuto skutečnost proporcionálně zohlednit v evidenci množství obalů (neboť na exportované obaly se nevztahuje povinnost zpětného odběru a využití).

2) Zahrnutí obalových materiálů využívaných výhradně interně do evidence

Relevantní pro výpočet je jen ta část obalových prostředků, které byly v průběhu výroby naplněny a následně spolu s výrobkem předány tuzemskému odběrateli (tj. byly uvedeny na tuzemský trh). Zpoplatnění naproti tomu nepodléhají obalové materiály, sloužící pouze pro usnadnění manipulace s výrobky při výrobě nebo v rámci vlastních skladových prostor.

3) Nesprávné zahrnutí obalů vlastních výrobků mezi předplacené obaly (na základě předpokládané předplacenosti nakoupených obalových prostředků)

Obalové prostředky využitě k balení výrobků lze za předplacené považovat jen u úzkého okruhu jejich typů (nápojové kelímky a nádoby na potraviny, splňující další kritéria) a při schopnosti tuto skutečnost prokázat. V ostatních případech je na obalové prostředky nahlíženo jako jakoukoli jinou surovinu či výrobek, nikoliv obal, který může být dodavatelem předplacen.

Další nedostatky

4) Neprůkazné zohlednění ztrát obalových prostředků při výrobě (tj. nemožnost prokázat, že se část obalových prostředků nestala obaly).

Příběh z praxe

„Heleď, Matěji, prosím tě... Kde se ve Výkazu vzala ta strečová fólie?“

„Jak to myslíš? Objevila se v nákupech, tak jsem dal i do Výkazu.“

„Jasně, jenže my přece do strečky nic nebalíme. Zboží k zákazníkům jde výhradně v lepenkových krabicích, případně v taškách. Navíc, kdyby to bylo pár kilo, ale ono to za jediný kvartál dělá bezmála čtyři tuny.“

„Hmm. Tak se na to pojďme mrknout. Vydrž, než mi naběhne počítač. - - Tak, tady máme kompletní sestavu nákupů přímo ze systému a strečky jsme nakoupili... 1 737 rolí po 2,3 kilech: když to vynásobíš - akorát čtyři tuny.“

„A-ha - ale uvědomuješ si, že my tuhleto fólii používáme jen k internímu balení v rámci skladu?“

„Jasně. Jenže pořád je to obal, ne?“

„To ano, ale pokud ji neuvádíme na trh, tak se jí zpoplatnění vůbec netýká. Ještě jsi to neposlal, že ne? Opravíš to?“

Pozor,
zpoplatnit je třeba
jen obaly uvedené
na trh nebo
do oběhu.

Osvědčený postup při sestavování evidence

Na základě našich zkušeností k tomuto způsobu evidence doporučujeme:

- ▶ V evidenci zohledňovat podíl exportovaných výrobků, např. prostřednictvím poměru výrobků prodaných tuzemským a zahraničním odběratelům. K výpočtu tohoto poměru doporučujeme využít údaje v materiálních měrných jednotkách (nikoliv údaje finanční) a pravidelně je aktualizovat.
- ▶ Pravidelně monitorovat způsob využití jednotlivých obalových prostředků a do evidence zařazovat jen ty, které jsou následně v podobě obalu předávány odběratelům.
- ▶ Obalové prostředky využívané při výrobě vlastních výrobků nepovažovat za předplacené v žádných případech (s výjimkou nápojových kelímků a nádob na potraviny, jejichž předplacení je možné od 1. 10. 2022)

Výrobky - evidence na základě prodeje / výdeje v2

Kapitola 4 - Toky obalů a zvolená místa měření

Nejčastější nedostatky

1) Zahrnutí exportovaných obalů mezi obaly ke zpoplatnění

Z evidence obalů ke zpoplatnění je nutné vyjmout výrobky, které byly dodány zahraničním odběratelům.

2) Nezahrnutí části společnosti (např. divize, střediska, skladu či obchodního kanálu) do evidence obalů

Zejména u společností s komplikovanější organizační strukturou je třeba se ujistit, že evidence množství obalů (resp. její podkladová data - prodej či výdej výrobků) pokrývá všechny relevantní organizační jednotky společnosti (tj. divize, střediska, sklady apod.) a obchodní kanály (např. provozovaný elektronický obchod).

Věděli jste?

- ▶ Evidenci založenou na prodeji či výdeji využívá podstatná část povinných osob, mj. pro její jednoduchý princip a pokrytí většiny toků
- ▶ Tento způsob evidence však není vhodný (resp. při správném provedení se stává administrativně náročným) u společností, jejichž výrokové portfolio není standardizované (např. zakázková výroba)

Příběh z praxe

„No tak, kde je problém?“ Olda netrpělivě zabubnoval prsty o stůl. „S těmi daty bylo něco v nepořádku?“

Martin se nervózně zatahal za límec u košile. „Dalo by se to tak říct.“

„Nechceš být raději konkrétní?“

„Ehm... ty víš, jak máme celkově sedm skladů po celé České republice...“

„Pochopitelně.“

„Já totiž... když připravoval sestavu Prodejů... zkrátka...“

„Aha!“ Olda se zamračil, potřásl hlavou, „chápu. Který sklad jsi zapomněl?“

„Cerekevce...“

„M-hm, čili mi tu říkáš, že to musíme spočítat celé znovu?“

„Bohužel, mrzí mě to...“

„No, co se dá dělat. Máme na to do neděle do půlnoci.“

Zajdu si uvařit kafe a dáme se do toho raději hned.“

Dejte si pozor,
aby byly do evidence
zahrnuty všechny divize,
sklady, střediska...

Osvědčený postup při sestavování evidence

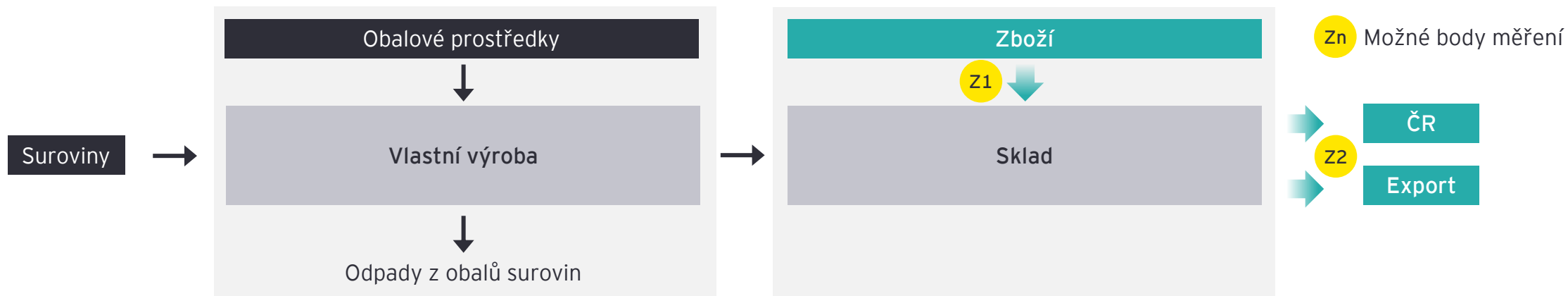
Na základě našich zkušeností k tomuto způsobu evidence doporučujeme:

- ▶ Evidenci (výpočet množství obalů) sestavovat na základě takového reportu nad podkladovými daty (prodejem či výdejem výrobků), v rámci kterého lze jasně odlišit výrobky předané tuzemským a zahraničním odběratelům, aby mohly být tyto údaje zohledněny ve výpočtu množství obalů.
- ▶ U evidence vycházet z reportu nad podkladovými daty (prodejem či výdejem výrobků), který je jednotný a pokrývá celou společnost (i u společností s komplikovanější organizační strukturou). Pokud to není možné, doporučujeme alespoň pravidelně monitorovat změny ve struktuře společnosti (např. zřízení nové divize či střediska) a bezodkladně je zohlednit ve výpočtu množství obalů.

Zboží - toky obalů a zvolená místa měření

Kapitola 4 - Toky obalů a zvolená místa měření

- ▶ Za **zboží** považujeme artikly, které společnost nakupuje od svých dodavatelů a beze změny jejich povahy je dále prodává svým odběratelům v tuzemsku nebo zahraničí.

Možné body měření toku zboží pro evidenci množství obalů

Nákup / příjem zboží

Z1

- ▶ Do evidence (výpočtu množství obalů) vstupují údaje o množství nakoupeného nebo přijatého zboží
- ▶ Tyto údaje jsou zpravidla přenášeny z firemní databáze, z reportu z logisticko-účetního systému, případně přímo z dodavatelských faktur či příjemek zboží

Výhody (+)

- ▶ Zpravidla snadno dostupné informace o dodavateli příslušného zboží (při rozlišování zboží s předplacenými obaly)

Nevýhody (-)

- ▶ Obtížné rozdělení zboží na exportované a zboží prodané na tuzemském trhu

Prodej / výdej zboží

Z2

- ▶ Do evidence (výpočtu množství obalů) vstupují údaje o množství prodaného nebo vydaného zboží
- ▶ Tyto údaje jsou zpravidla přenášeny z firemní databáze, z reportu z logisticko-účetního systému, případně přímo z odběratelských faktur či výdejek zboží

Výhody (+)

- ▶ Zpravidla snadno dostupné informace o odběrateli příslušného zboží (pro rozdělení na zboží exportované a zboží prodané na tuzemském trhu)

Nevýhody (-)

- ▶ Potenciálně obtížně dostupné informace o dodavateli příslušného zboží (při rozlišování zboží s předplacenými obaly)

Zboží - evidence na základě nákupu / příjmu z1

Kapitola 4 - Toky obalů a zvolená místa měření

Nejčastější nedostatky

1) Zahrnutí veškerého zboží mezi zboží s předplacenými obaly

Obaly zboží lze za předplacené považovat jen tehdy, pokud je společnost schopná prokázat, že jeho dodavatel za tyto obaly splnil povinnosti zpětného odběru a využití v systému EKO-KOM (např. prostřednictvím náležitého Prohlášení za jednotlivé dodavatele, které dokládá jak zapojení dodavatele do systému EKO-KOM, tak zpoplatnění příslušných obalů).

2) Zahrnutí obalů dobalovaných ke zboží (při přebalování) mezi předplacené obaly

Za předplacené lze považovat jen ty obaly, které ke zboží připojil dodavatel (při splnění podmínek výše). Případné obaly, které k tomuto zboží společnost dále připojí, jsou obaly ke zpoplatnění.

3) Nezohlednění nebo nesprávné zohlednění podílu exportovaného zboží

Je-li část zboží exportována do zahraničí, je třeba tuto skutečnost proporcionálně zohlednit v evidenci množství obalů (neboť na exportované obaly se nevztahuje povinnost zpětného odběru a využití).

Další nedostatky

4) Nezahrnutí části společnosti do evidence (divize, střediska, skladu aj.)

5) Nezahrnutí obalů dobalovaných ke zboží do evidence

6) Zahrnutí obalů odstraněných ze zboží od tuzemských dodavatelů do evidence (při přebalování zboží)

Příběh z praxe

Iveta provozuje velkoobchod s potravinami. Zboží nakupuje jak od velkých dodavatelů, tak od malých lokálních farem. Když zjistila, že ji v dubnu čeká prověření obalové evidence, pozvala na kafe svou kamarádku Karlu, která je zkušená účetní.

„Vy nic neexportujete, že ne?“ uskla Karla presso. „V tom případě je opravdu nejlepší, žes to počítala z nákupu. Jen si člověk musí dát pozor, že ne všechny obaly jsou předplacené.“

To Ivetu zmátlo: „Jaktože ne? Vždyť jsou všichni naši dodavatelé z tuzemska...“

„To ano, jenže to ještě neznamená, že mají smlouvu s EKO-KOMem a že své obaly řádně zpoplatnili. Jedině tehdy ty už totiž za dané zboží platit nemusíš.“

„Ach bože... na to jsem úplně zapomněla...“

„Nevadí: ještě máme čas to spravit. Pomůžu ti! Stačí porovnat seznam dodavatelů se seznamem klientů EKO-KOMu. Od těch, kteří jsou zapojení, si pro jistotu necháme zaslat ještě Prohlášení. Pak už se to spočítá snadno. A neboj, nejspíš ani velký rozdíl odměny to neudělá.“

Pozor,
ne všichni tuzemští
dodavatelé jsou
zapojení v systému
EKO-KOM.

Osvědčený postup při sestavování evidence

Na základě našich zkušeností k tomuto způsobu evidence doporučujeme:

- ▶ Rozhodnutí o zařazení mezi předplacené obaly vyhodnocovat na úrovni jednotlivých dodavatelů, pravidelně jej aktualizovat a případně diskutovat se zástupci společnosti EKO-KOM. Za všechny dodavatele předplacených obalů si doporučujeme vyžádat jejich Prohlášení o zpoplatnění obalů.
- ▶ V evidenci zohledňovat podíl exportovaného zboží, např. prostřednictvím poměru zboží prodaného tuzemským a zahraničním odběratelům. K výpočtu tohoto poměru doporučujeme využít údaje v kusech nebo kilogramech (nikoli údaje finanční) a pravidelně je aktualizovat.

Zboží - evidence na základě prodeje / výdeje z2

Kapitola 4 - Toky obalů a zvolená místa měření

Nejčastější nedostatky

1) Zahrnutí veškerého zboží mezi zboží s předplacenými obaly

Tento nedostatek je častý u evidencí založených jak na prodeji / výdeji, tak u evidencí založených na nákupu / příjmu. Jeho popis najdete na straně 23.

2) Zahrnutí obalů dobalovaných ke zboží (při přebalování) mezi předplacené obaly

Tento nedostatek je častý u evidencí založených jak na prodeji / výdeji, tak u evidencí založených na nákupu / příjmu. Jeho popis najdete na straně 23.

3) Zahrnutí exportovaných obalů mezi obaly ke zpoplatnění

Z evidence obalů ke zpoplatnění je nutné vyjmout zboží, které bylo dodáno zahraničním odběratelům.

4) Rozlišování předplacených obalů na základě údajů o jednom dodavateli zboží, ačkoliv je daná položka dodávána různými dodavateli

V případech, kdy je konkrétní položka (reprezentována unikátním číslem artiklu) dodávána různými dodavateli, je třeba se při rozlišování předplacených obalů ujistit, že podkladová data pro evidenci obsahují přesné informace o všech dodavatelských položkách. Dle našich zkušeností logisticko-informační systémy společností často neumožňují rozlišování mezi různými dodavateli položky zboží na výstupu ze společnosti.

Další nedostatky

5) Nezahrnutí části společnosti do evidence (divize, střediska, skladu, nebo obchodního kanálu)

6) Nezahrnutí obalů odstraněných ze zboží od zahraničních dodavatelů do evidence (při přebalování zboží)

Příběh z praxe

Ve společnosti prodávající autodíly došlo k problémům ve výkaznictví obalů. Bohdan, který měl evidenci až dosud na starosti, si nedokázal s agendou poradit a dal výpověď. Místo něj vzal věci do ruky inženýr Milan Ostrý.

„Tak jak?“ zeptal se ho po týdnu manažer.

„Popravdě, Pavle, je v tom zmatek. Že to počítal z prodeje - budiž. Jenže on vůbec nebral v potaz, že jedno zboží může mít víc různých dodavatelů - a že předplacený je třeba jenom jeden z nich...“

„Hmm, to nezní dobře. Zvládneš to, Milane, opravit?“

„Rozhodně. A vlastně je tu i dobrá zpráva. Bohdan totiž ve svých úvahách vůbec nezohlednil export a zpoplatnil šmahem všechno. Čili, když to přepočtu pořádně, bude výsledná platba skoro o polovinu menší.“

Pozor na zboží, které může mít více různých dodavatelů.

Osvědčený postup při sestavování evidence

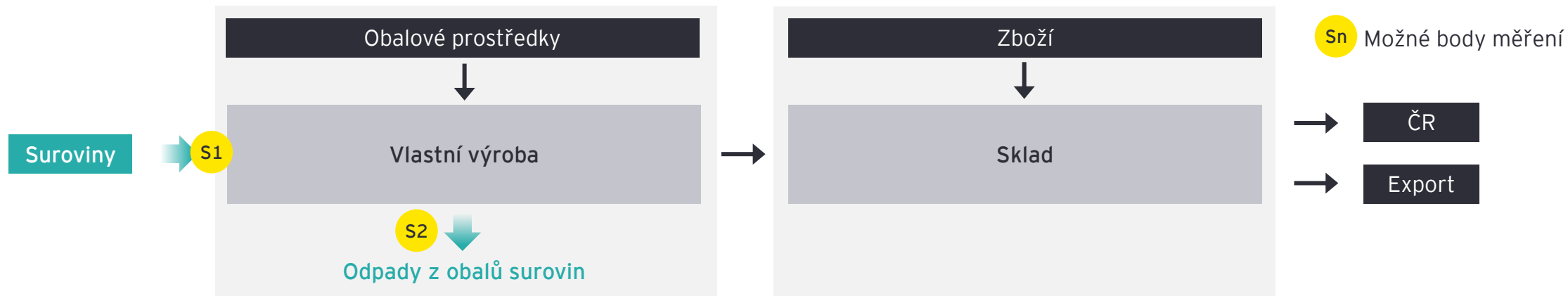
Na základě našich zkušeností k tomuto způsobu evidence doporučujeme:

- ▶ Podobně jako u evidence na základě nákupu / příjmu doporučujeme rozhodnutí o zařazení mezi předplacené obaly vyhodnocovat na úrovni jednotlivých dodavatelů, pravidelně jej aktualizovat a případně diskutovat se zástupci společnosti EKO-KOM. Za všechny dodavatele předplacených obalů si doporučujeme vyžádat jejich Prohlášení o zpoplatnění obalů.
- ▶ V případech, kdy je konkrétní položka (reprezentována unikátním číslem artiklu) dodávána různými dodavateli a zároveň jsou přítomny předplacené obaly, doporučujeme z praktických důvodů zvážit přechod na evidenci založenou na nákupu či příjmu.

Suroviny - toky obalů a zvolená místa měření

Kapitola 4 - Toky obalů a zvolená místa měření

- Za **suroviny** považujeme artikly, které společnost nakupuje od svých dodavatelů a využívá je pro vlastní výrobní či jinou činnost (jejich obaly tak končí v odpadech produkovaných společnostmi a nejsou uváděny dále do oběhu).

Možné body měření toku surovin pro evidenci množství obalů

Nákup / příjem surovin

S1

- Do evidence (výpočtu množství obalů) vstupují údaje o množství nakoupených nebo přijatých surovin
- Tyto údaje jsou zpravidla přenášeny z firemní databáze, z reportu z logisticko-účetního systému, případně přímo z dodavatelských faktur či příjemek za suroviny

Výhody (+)

- Zpravidla snadno dostupné informace o dodavateli příslušných surovin (při rozlišování surovin na importované a dodané českými dodavateli)

Nevýhody (-)

- Potenciálně vysoká náročnost vedení evidence tímto způsobem a komplikovaný výpočet

Svoz odpadů z obalů

S2

- Do evidence (výpočtu množství obalů) vstupují údaje o množství svezeneho odpadu z obalů
- Tyto údaje jsou zpravidla přenášeny z faktur svozových firem, z poskytnutých vážních lístků svozu odpadu či z firemní databáze

Výhody (+)

- Zpravidla jednodušší způsob vedení evidence a poměrně snazší výpočet

Nevýhody (-)

- Potenciálně nedostatečný zdroj informací o vykázaných obalech (obtížné rozlišování surovin na importované a dodané českými dodavateli; nemožnost určit přesný materiál obalu aj.)

Suroviny - evidence na základě nákupu / příjmu S1

Kapitola 4 - Toky obalů a zvolená místa měření

Nejčastější nedostatky

1) Zahrnutí surovin od tuzemských dodavatelů do evidence

Povinnost zpoplatnit obaly přijatých surovin se vztahuje pouze na suroviny importované od zahraničních dodavatelů (které odběratel v tomto případě uvádí na tuzemský trh), nikoli od dodavatelů tuzemských (pokud jejich obaly skutečně končí u odběratele a nejsou uváděny dále do oběhu).

2) Nezohlednění dále odprodáváných surovin

Dochází-li ve společnosti k nákupu surovin, které jsou následně dále bez přebalení odprodávány jiným subjektům, je při evidenci obalů nutno pohlížet na takové suroviny jako na zboží (evidenci zboží na základě nákupu / příjmu se věnujeme na straně 23)

3) Nezahrnutí importovaných obalových prostředků do evidence

Za surovinu jsou považovány i obalové prostředky využívané pro balení vlastních výrobků. Proto, pokud jsou balené obalové prostředky importovány ze zahraničí, je nutné jejich obaly rovněž zahrnout do evidence množství obalů.

Příběh z praxe

„Prosím tě, Ivoši,“ zvedla Zuzana pohled od monitoru. „Já tady koukám, jak jsi počítal ty obaly surovin.“ - „No a dobrý?“ - „To si právě nejsem jistá. Jak jsi na to šel?“
„Normálně z nákupu. Všechno, co přijde, vezmu a napochoduju s tím do Výkazu.“
„To jo. Ale zohledňuješ, že většinu surovin máme od tuzemských dodavatelů?“
„Rád bych,“ Ivoš si nespokojeně založil ruce na hrudi, „ale nikdo z nich mi nechce dát Prohlášení, čili...“

Zuzana si povzdechla. „Pochopitelně. A já se jim ani nedivím.“

To Ivoše popudilo: „Co tím chceš říct? U veškerého předplaceného zboží přece...“

„Jenže tohle není zboží. Obaly tuzemských surovin neuvádíme na trh ani do oběhu. Vůbec je nemusíme zpoplatnit a ani Prohlášení tedy nepotřebujeme. No nic,“ dodala rezignovaně, když viděla, jak se Ivoš tváří, „pojdme se na to raději podívat spolu.“

Pozor, Prohlášení o zpoplatnění obalů je třeba jen u zboží s předplacenými obaly uváděnými dále do oběhu

Osvědčený postup při sestavování evidence

Na základě našich zkušeností k tomuto způsobu evidence doporučujeme:

- ▶ Vést si přehlednou evidenci toho, zda byly suroviny dodány tuzemským, nebo zahraničním dodavatelem. Při výpočtu množství obalů nezapomenout tuto skutečnost zohlednit.
- ▶ Na úrovni jednotlivých artiklů mít ujasněno, zda se skutečně jedná o nakoupenou surovinu, kterou společnost sama spotřebuje (a obal tedy končí u ní), nebo zda se surovina dále odprodává ve formě zboží (a obal je tedy uváděn dále do oběhu) - a v těchto případech to zohlednit v evidenci.
- ▶ Mít na zřeteli, že zpoplatnění podléhají obaly všech importovaných surovin, tedy včetně obalů importovaných obalových prostředků (např. obaly lahví, kelímků, krabic atd.).

Suroviny - evidence na základě svozu odpadů z obalů s2

Kapitola 4 - Toky obalů a zvolená místa měření

Nejčastější nedostatky

1) Nezohlednění nebo nesprávné zohlednění podílu surovin od tuzemských dodavatelů

Je-li část surovin dodána tuzemskými dodavateli, je třeba tuto skutečnost proporcionálně zohlednit v evidenci množství obalů. Na obaly surovin dodaných tuzemskými dodavateli se nepohlíží jako na obaly, které by společnost uvedla na trh nebo od oběhu.

2) Zahrnutí obalových materiálů využívaných výhradně interně do evidence

Pokud v obalových odpadech produkovaných společností lze (kromě odpadů z obalů importovaných surovin) nalézt i pozůstatky obalových materiálů využívaných výhradně interně (např. pro usnadnění manipulace v rámci vlastního skladu) mělo by to být zohledněno v evidenci tak, aby do ní odpady z těchto obalových materiálů nevstupovaly.

3) Nedostatečná úroveň míry detailu evidence

Evidence na základě svozu odpadů z obalů zpravidla neumožňuje detailní rozlišení typu materiálu využívaných obalů dle parametrů vyžadovaných Výkazem o produkci obalů (např. z hlediska fyzických vlastností obalů, obsahu recyklátu a barevnosti či typu polymeru u obalů z plastů). V případech, kdy jsou pod jednou odpadovou komoditou v rámci svozu (např. plastové obaly) sdruženy různé typy takových obalů, je tento způsob evidence nevhodný.

Další nedostatky

4) Nezahrnutí části svozových společností nebo odběratelů komodit do evidence

Příběh z praxe

Potkali se u oběda: „Ahoj, Viléme, ráda tě vidím, jak se daří?“

„Ahoj, Evi... Ale jo, děkuju za optání... jen začínám mít těžkou hlavu z té obalové evidence.“

„Počkej, myslela jsem, že to budeš dělat ze svozu odpadů a vypadá to dost přímočaře.“

Vilém pokrčil rameny. „Taky jsem si to myslel, no...“

Eva odložila lžici. „A kde je problém?“

„Hmm. Ono je tam těch problémů víc. Část surovin importujeme, část je z tuzemska, chodí to nahodile, vůbec nevím, v jakém poměru to rozdělit... Možná ještě bych dokázal dát dohromady nějaký koeficient, jenže... Ještě mnohem horší je, že ti svozovka nedá dost podrobná data - speciálně jsem si s nimi kvůli tomu volal. A oni jsou schopní ti říct, že svezli za kvartál 25 tun plastu. Ale že to bylo 12 tun pevného PP, 9 tun měkkého PE a zbytek tvořil čirý nenápojový PET - to už z nich nevydoluješ.“

„Hmm,“ zamyslela se Eva, „asi chápu. Budeš to muset přepočítat?“

„Obávám se, že ano. U jiných společností můžou být svozy fajn, ale v našem případě to bude z nákupu zkrátka mnohem průkaznější.“

Při evidenci ze svozu zvážit, zda máte k dispozici všechna potřebná data.

Osvědčený postup při sestavování evidence

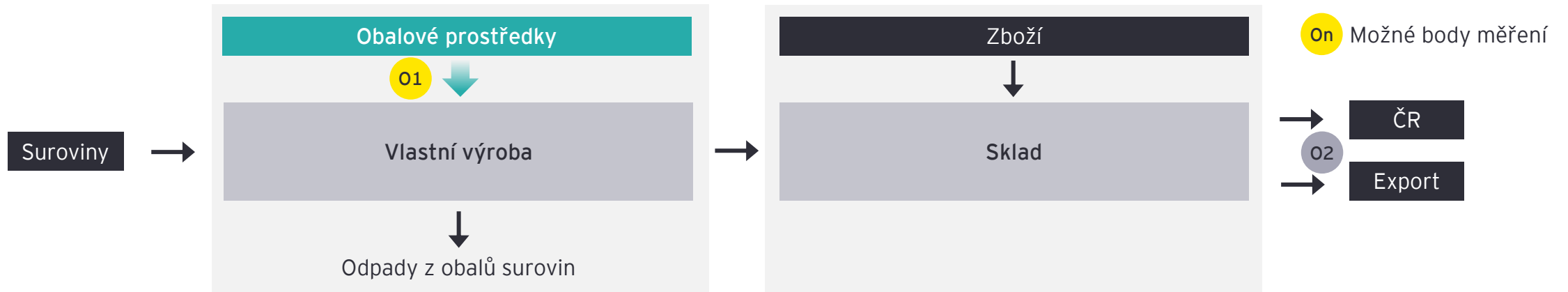
Na základě našich zkušeností k tomuto způsobu evidence doporučujeme:

- ▶ V evidenci zohledňovat podíl surovin z tuzemska a ze zahraničí. K výpočtu tohoto podílu doporučujeme využít údaje v kusech nebo kilogramech surovin (nikoliv údaje finanční) a pravidelně je aktualizovat.
- ▶ V případech, kdy jsou pod jednou odpadovou komoditou v rámci svozu sdruženy různé typy obalů z hlediska parametrů uvedených ve Výkazu, doporučujeme přejít na jiný způsob vedení evidence obalů surovin (např. na základě nákupu / příjmu surovin).

Servisní obaly - toky obalů a zvolená místa měření

Kapitola 4 - Toky obalů a zvolená místa měření

- ▶ Za **servisní obaly** považujeme obaly, které společnost přibaluje ke svým výrobkům nebo zboží a které zpravidla nejsou v pevném množství přiřaditelné ke konkrétní prodané položce (zpravidla jde o obaly využívané k servírování - např. sáčky, tašky, kelímky, přířezy, folie aj.)

Možné body měření toku servisních obalů pro evidenci množství obalů

Nákup / spotřeba obalových prostředků

01

- ▶ Do evidence (výpočtu množství obalů) vstupují údaje o množství nakoupených nebo spotřebovaných obalových prostředků
- ▶ Tyto údaje jsou zpravidla přenášeny z firemní databáze, z reportu z logisticko-účetního systému, případně přímo z dodavatelských faktur či příjemek obalových prostředků

Výhody (+)

- ▶ Zpravidla snadno dostupné informace o skutečném množství obalů, jež mají být zahrnuty do evidence

Nevýhody (-)

- ▶ Obtížné rozlišení výrobků na výrobky exportované a výrobky prodané na tuzemském trhu

Prodej / výdej výrobků (způsob možný jen v určitých případech)

02

- ▶ Do evidence (výpočtu množství obalů) vstupují údaje o množství prodaných nebo vydaných výrobků
- ▶ Tyto údaje jsou zpravidla přenášeny z firemní databáze, z reportu z logisticko-účetního systému, případně přímo z odběratelských faktur či výdejek za výrobky

Výhody (+)

- ▶ Zpravidla snadno dostupné informace o odběrateli příslušného výrobku (pro rozdělení na výrobky exportované a výrobky prodané na tuzemském trhu)

Nevýhody (-)

- ▶ Potenciálně obtížně dostupné informace o množství obalů na měrnou jednotku výrobku a související potíže s průkazností takto vedené evidence.

Servisní obaly - evidence na základě nákupu / spotřeby 01

Kapitola 4 - Toky obalů a zvolená místa měření

Nejčastější nedostatky

1) Zahrnutí obalových materiálů využívaných výhradně interně do evidence

Zpoplatnění podléhá pouze ta část servisních obalů, které byly nakonec spolu s výrobky uvedeny na trh (předány odběrateli - spotřebiteli). Zpoplatnění naproti tomu nepodléhají obalové materiály, sloužící pouze pro usnadnění manipulace s výrobky při výrobě nebo uvnitř skladu, které se k odběrateli nedostávají.

2) Nezahrnutí importovaných obalových prostředků do evidence

Dochází-li ve společnosti k nákupu obalových prostředků ze zahraničí, je nutno zahrnout do evidence i obaly těchto obalových prostředků. Obdobně jako v případě jiných importovaných surovin jsou totiž obaly obalových prostředků svým importem uváděny na tuzemský trh.

3) Nezohlednění nebo nesprávné zohlednění podílu exportovaných výrobků

Je-li část zboží exportována do zahraničí, je třeba tuto skutečnost proporcionálně zohlednit v evidenci množství obalů (neboť na exportované obaly se nevztahuje povinnost zpětného odběru a využití).

Příběh z praxe

„Jaká je nálada na palubě?“ zahlaholil Vašek bodře, když vešel do kanceláře. Od obrazovek k němu vzhledly utrápené obličeje. „Ani se neptej,“ odtušila Pavlína suše.

„Ale copak? Obaly trápí, jó?“

„Ano - bohužel. A abych byla přesná: Obaly obalů.“

„Obaly obalů, to je nějaký jazykolam, jó?“ zahihňal se Vašek, ale nikdo se k jeho veselí nepřidal.

„Vzhledem k tomu, že nás čeká audit, mi to legrační nepřipadá,“ usadila ho Pavlína.

Vašek se zakabonil. „Co kdybys mi raději vysvětlila, o co jde.“

„O pultový prodej na prodejně. Krájený sýr, párky, vlašský salát ve vaničce...“

„Jistě, na tom nic není - všechno to vykazujeme v rámci Prodejních obalů.“

„Ano. Jenže všechno jsme to nakoupili z Polska. V lepenkových krabicích, na nevratné paletě a obalené strečkou. Přičemž pro import obalových prostředků platí úplně stejná pravidla jako pro import surovin.“

Vaška smích definitivně přešel. „Aha - chápu. A všechny tyhle Průmyslové obaly jsme zapomněli vykazat.“

Pozor na obaly
importovaných
obalových
prostředků.

Osvědčený postup při sestavování evidence

Na základě našich zkušeností k tomuto způsobu evidence doporučujeme:

- ▶ Pravidelně kontrolovat, zda se do výpočtu množství servisních obalů nedostávají materiály, které jsou v rámci společnosti využívány výhradně interně (a nejsou tak společností uváděny na trh).
- ▶ Mít na zřeteli, že zpoplatnění podléhají obaly všech importovaných surovin, tedy i obaly importovaných obalových prostředků (např. obaly lahví, kelímků, krabic atd.). Doporučujeme proto dobře zmapovat, kteří z dodavatelů obalových prostředků jsou z tuzemska a kteří ze zahraničí.

Riziko duplicitního zahrnutí některých toků do evidence

Kapitola 4 - Toky obalů a zvolená místa měření

- ▶ Pokud společnost eviduje množství obalů ve více než jednom místě měření, existuje **riziko duplicitního zahrnutí** některých toků obalů do evidence.
- ▶ Souhrn možných kombinací míst měření, při kterých hrozí riziko duplicit u různých toků obalů, uvádíme v následující tabulce:

		Prodej / výdej	Nákup / příjem (zboží, surovin)	Nákup / spotřeba (ob. prostředků)	Svoz odpadů z obalů
Místo měření	Prodej / výdej	X	viz levá část tabulky	viz levá část tabulky	viz levá část tabulky
	Nákup / příjem (zboží, surovin)	Riziko duplicitního zahrnutí toku Zboží	X	viz levá část tabulky	viz levá část tabulky
	Nákup / spotřeba (obalových prostředků)	Riziko duplicitního zahrnutí toku Výrobků, Zboží*	Riziko duplicitního zahrnutí toku Zboží*	X	-
	Svoz odpadů z obalů	Riziko duplicitního zahrnutí toku Zboží*	Riziko duplicitního zahrnutí toku Surovin, Zboží*	-	X

* Riziko duplicitního zahrnutí toků zboží je v těchto případech relevantní, pouze pokud dochází ve společnosti k jeho přebalování.

Osvědčený postup při sestavování evidence

Na základě našich zkušeností k evidenci množství obalů doporučujeme:

- ▶ Před započítáním sestavování evidence a výpočtu si dobře zmapovat relevantní obalové toky, promyslet si jejich návaznost a zvážit, jestli nemůže nastat některá z uvedených duplicit.
- ▶ V případě, že se potenciálním duplicitám nelze vyhnout zvolením jiné struktury evidence, je nutné riziko duplicit ošetřit v rámci výpočtu na úrovni konkrétních obalů / artiklů, které se vyskytují v problematických tocích. Toto riziko následně doporučujeme ošetřit vždy při zavádění nových artiklů do evidence.

Příběh z praxe

„Víš, nad čím jsem přemýšlel, Láďo?“ – „No?“

„Jak dovážíme ty padesátikilové pytle mouky z Itálie. Když připravuješ evidenci, tak ti skončí v Průmyslových obalech, že jo?“

„Jasně. Import surovin. Všechno, jak to nakoupíme, dám do Výkazu na list J1-3.“

„No jo, ale já tady mám teď před sebou kompletní soupis prodejců, na základě kterého jsi Výkaz chystal. A tady jsou ty pytle taky.“

„To už jsem ti vysvětloval. Asi třetinu od nás odkupuje pekárna na rohu, čili...“

Filip povytáhl obočí: „Takže tu zhruba třetinu pytlů zpoplatňujeme dvakrát?“

„E?“ – „Nejdřív z nákupu, když jsi počítal obaly surovin; a pak ještě z prodeje, kam jsme tyhle už jednu zpoplatněné obaly znovu zahrnuli?“

„To mě nenapadlo,“ Láďa se zaškaradil. „Je to velký průšvih?“

„Hmm – to neřeš, stalo se. Příště už si ale prosím tě ta data z prodeje řádně vyfiltruj.“

Při více místech měření pozor na možné duplicitu toků.

Obsah

Zkušenosti z prověřování evidencí množství obalů

- 1 Úvod a shrnutí
- 2 Prověření Výkazů o produkci obalů a jejich smysl
- 3 Principy vedení evidence a její prověřitelnost
- 4 Toky obalů a zvolená místa měření
- 5 **Nedostatky v oblasti úplnosti**
- 6 Nedostatky v oblasti správnosti

Úplnost obalové evidence

Kapitola 5 - Nedostatky v oblasti úplnosti

Úplností obalové evidence rozumíme skutečnost, že do ní byly zahrnuty a následně vykázány **všechny obaly** (výrobků, zboží a surovin), které podléhají Smlouvě o sdruženém plnění:

- ▶ Obaly, které společnost **vedla na trh**.
(tj. obaly vlastních výrobků a obaly importovaného zboží a surovin)
- ▶ Obaly, které společnost **vedla do oběhu**.
(tj. obaly zboží od tuzemských dodavatelů, které je dále předprodáváno)

Úplnost je jedním ze základních kritérií kladených na obalovou evidenci a je předmětem realizovaných prověření Výkazů o produkci obalů.

Tři kroky k úplnosti evidence v praktické rovině

1) Zahrnutí všech relevantních obalových toků

- ▶ Do evidence jsou zahrnuty skutečně všechny obalové toky, které jsou v dané společnosti relevantní. Problematiku týkající se této oblasti detailně rozebíráme v **Kapitole 4 - Toky obalů a zvolená místa měření**.

2) Zahrnutí příslušných toků v úplném množství

- ▶ V rámci každého toku jsou do evidence zahrnuty všechny relevantní položky. Nejčastější nedostatky týkající se této oblasti detailně rozebíráme na straně 33 této kapitoly.

3) Správné zachycení předplacených obalů

- ▶ Všichni dodavatelé předplacených obalů prokazatelně a řádně zajistili splnění povinností zpětného odběru a využití. Nejčastější nedostatky týkající se této oblasti detailně rozebíráme na straně 34 této kapitoly.

Zahrnutí úplného množství položek do evidence

Kapitola 5 - Nedostatky v oblasti úplnosti

► Zahrnutí všech relevantních toků

► **Zahrnutí úplného množství položek**

► Správné zachycení předplacených obalů

Nejčastější nedostatky

1) Nesprávně zvolené období

Zvláště u typů evidencí, do kterých jsou jako podklad čerpány údaje z datových reportů generovaných logisticko-účetním systémem, existuje riziko zadání nesprávně zvoleného období (např. vynechání či duplicitní zadání kalendářního měsíce).

2) Nezahrnutí části položek do evidence

V evidenci množství obalů je nutné promítnout veškeré relevantní položky. Riziko opomenutí zanesení části artiklů hrozí zejména u těch nově (či nedávno) zavedených, u nově zavedených obchodních kanálů (např. elektronických obchodů), případně u artiklů spojených s novými dodavateli či odběrateli, kteří mohou být v podkladových reportech vynecháni.

3) Nesprávně nastavená automatická aplikace

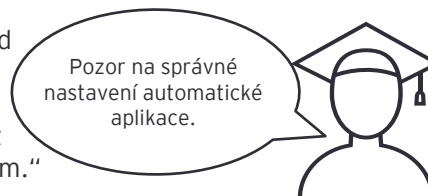
Ani pokud výpočet množství obalů kalkuluje automatický software (aplikace), úplnost zahrnutí všech položek do evidence tím není zaručena. I v těchto případech běžně dochází k chybám v nastavení těchto aplikací, které může vést k nezahrnutí části položek, obchodních partnerů či celých toků do evidence.

Další nedostatky

- 4) Nesprávné rozlišení exportovaných položek
- 5) Nezohlednění stornovaných dokladů či vratek artiklů v evidenci

Příběh z praxe

„Vypadáš znepokojeně. Co se děje?“
Bedřich zlostně zafuněl, potřásl hlavou. „Začínám mít pocit, že v tom výpočtu je něco blbě.“
„Jakto? Sám jsem byl u toho, když tu aplikaci programovali. Několikrát jsme kontrolovali, jestli všechno sedí. A už s tím takhle počítáme pět let.“
„H-mmf,“ Bedřich znovu zafuněl. „Tak jak si to mám vysvětlit... Prodeje nám neustále rostou, že jo?“ - „No...“ - „Množství obalů taky, h-?“ - „No...“
„Tak jak je možný, že ta aplikace vypočítala o polovinu menší odměnu než loni?“
„Uff,“ teď už vypadal znepokojeně i Karel. „Tomu se musíme podívat na zoubek.“
A podívali se. „Ježišmarjá,“ vytřeštil Karel oči. „Vždyť ono to vůbec nenatahuje nové výrobky. Počítá to pořád s portfoliem z roku 2018. A všechno ostatní...“
„...vůbec do výpočtu nevleze,“ dodal Bedřich temně.
„Je to průšvih jak hrom, ale pojďme se k tomu postavit čelem. Zavolám do EKO-KOMu a zeptám se jich, co s tím.“

Osvědčený postup při sestavování evidence

Na základě našich zkušeností k tomuto způsobu evidence doporučujeme:

- Při každé extrakci reportu s podkladovými daty pro evidenci se znovu ujistit o správném zadání všech filtrů (zejm. v oblasti data, artiklových skupin, organizačních jednotek společnosti a odběratelů či dodavatelů).
- Pravidelně kontrolovat zahrnutí zejména nově zavedených položek do evidence.
- V případě, že k výpočtu množství obalů slouží automatická aplikace, doporučujeme periodicky prověřovat správnost jejího nastavení a fungování, například porovnáním na manuálně provedený přepočít.

Správné zachycení předplacených obalů

Kapitola 5 - Nedostatky v oblasti úplnosti

► Zahrnutí všech relevantních toků

► Zahrnutí úplného množství položek

► **Správné zachycení předplacených obalů**

Nejčastější nedostatky

1) Rozlišování předplacených obalů na úrovni artiklu, ačkoliv jsou dodávány různými dodavateli

U společností z řady odvětví je běžné, že artikel vedený pod jednotným artiklovým číslem je dodáván více dodavateli. Pokud povinnosti zpětného odběru a využití splnila jen část z těchto dodavatelů, nelze o všech obalech tohoto artiklu uvažovat jako o předplacených.

2) Neaktuální zanesení či vyhodnocení zapojení dodavatele do systému EKO-KOM

Za předplacené lze považovat jen obaly zboží dodaného společností zapojené v aktuálním období do systému EKO-KOM. Vzhledem k tomu, že u dodavatelů zboží běžně dochází ke změnám, existují riziko zastaralých informací jak o jméně dodavatele zboží, tak i o jeho zapojení v systému EKO-KOM.

3) Zahrnutí dodavatelů splňujících výjimku z povinností vyplývajících ze Zákona o Obalech mezi dodavatele zboží s předplacenými obaly

Za zboží s předplacenými obaly lze považovat jen takové obaly, které jejich dodavatel skutečně zpoplatnil v rámci systému EKO-KOM. Pokud se tedy na dodavatele vztahuje výjimka z příslušných povinností a on své obaly nezpoplatnil, nelze na ně pohlížet jako na předplacené.

4) Neschopnost prokázat předplacení obalů (poskytnout Prohlášení dodavatele)

Pokud společnost nedokáže řádně prokázat, že tak evidované obaly jsou skutečně předplacené (např. v důsledku toho, že dodavatel z jakýchkoliv důvodů neposkytne příslušné Prohlášení o zpoplatnění jím dodávaných obalů), je nutné takové obaly zahrnout mezi obaly ke zpoplatnění.

Osvědčený postup při sestavování evidence

Na základě našich zkušeností k tomuto způsobu evidence doporučujeme:

- Rozhodnutí o zařazení mezi předplacené obaly vyhodnocovat na úrovni jednotlivých dodavatelů (resp. kombinací artiklů a dodavatelů, pokud je artikel dodáván více dodavateli), pravidelně jej aktualizovat a případně konzultovat se zástupci společnosti EKO-KOM. Za všechny dodavatele předplacených obalů si doporučujeme vyžádat jejich Prohlášení o zpoplatnění obalů.
- Pokud dodavatel z jakýchkoliv důvodů neposkytne příslušné Prohlášení o zpoplatnění jím dodávaných obalů, doporučujeme takové obaly zařadit mezi obaly ke zpoplatnění.

Věděli jste?

- Šablona prohlášení o zpoplatnění obalů s textací vhodnou pro prokázání předplacení obalů je dostupná na webových stránkách společnosti EKO-KOM. Informace o zpoplatnění obalů je možné uvádět také na faktuře, případně na prodejní smlouvě.
- Jiné dokumenty poskytované dodavateli předplacených obalů (zejm. prohlášení odkazující na výjimku z plnění povinností, případně certifikát o zapojení dodavatele do systému EKO-KOM) zpravidla nejsou pro prokázání předplacení obalů dostatečné.

Správné zachycení předplacených obalů - příběh z praxe

Kapitola 5 - Nedostatky v oblasti úplnosti

► Správné zachycení předplacených obalů

Večer pokročil. Smrákalo se. Veronika uskrla kávu a povzdechla si. Zase už byla v kancelářích poslední...

Trhla sebou, když se ozvalo zaklepání na dveře. „Ano?“

„To jsem já, můžu?“

„Pojď dál, Kamile. Co tu děláš tak pozdě? Neměl bys být doma s rodinou?“

Kamil se zatvářil provinile. „Trochu se zkomplikoval ten obalový audit. A potřeboval bych s tím poradit.“

„Co je tam za problém?“

„Prohlášení...“

„Myslíš předplacené obaly?“

„Asi jsem špatně pochopil metodiku, zkrátka...“

„Nechceš se posadit a povědět mi to pěkně popořádku?“

Kamil poslechl a utrápeně se svezl do židle. Za okny už se úplně setmělo. „Dneska mi volal auditor, že mu mám na to prověření nachystat Prohlášení za vybrané dodavatele předplaceného zboží.“

„Pochopitelně.“

„Jenže... já doufal, že když se za předplacené obaly nemusí odvádět poplatek, že zkrátka - no...“

Veroniku polilo horko. „Takže ty jsi předplacené obaly vůbec neřešil?“

Kamil sklopil oči, bezradně potřásl hlavou. „Neřešil. A teď vůbec nevím, jak na to...“

Veronika si povzdechla. Bude to dlouhý večer. Znovu se chopila šálku s vystydlou kávou. „Pojďme si to projít společně krok za krokem. Máš tužku a papír?“

Přikývl, na koleno si položil kroužkový blok.

„Čili. Podle Zákona o obalech máme povinnost zajistit pro všechny obaly, které uvedeme na trh nebo do oběhu, jejich zpětný odběr a využití. EKO-KOM jako autorizovaná obalová společnost tohle udělá za nás, my mu za to odvádíme poplatek. Tohle je jasné?“

Přikývl.

„Nedává ale smysl, aby jeden konkrétní obal byl v rámci svého prodejního cyklu zpoplatněn několikrát. Výrobce, dodavatelem, prodejcem... Proto tady mluvíme o takzvaných předplacených obalech.“

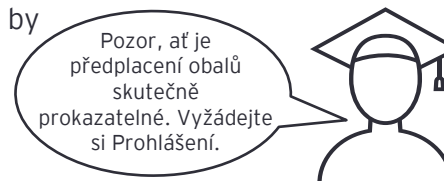
Jenže abychom my za nějaký obal už poplatek odvádět nemuseli, musíme být jeho předplacenost schopni prokázat. Tj. musíme mít jistotu, že náš dodavatel je zapojený v systému EKO-KOM, a zároveň si od něj ještě vyžádat Prohlášení, že ono zboží skutečně předplatil.“

„To je všechno? Takhle to vypadá skoro jednoduše.“

„Protože to jednoduché je. Jen je s tím někdy trochu práce. Zvláště když máme těch dodavatelů několik set. Naštěstí většinu Prohlášení mám ještě z doby, kdy jsem obalovou evidenci vedla sama. Pošlu ti to. Zkus dát dohromady seznam, která Prohlášení nám chybí. Zítra během dopoledne je zkusíme obvolat.“

„Dobře...“

„Jen prosím tě! Nezapomeň se ujistit, že to Prohlášení pokrývá celé pro nás relevantní období. Pokud by sis s tím nevěděl rady, ozvi se EKO-KOMu, vzor prohlášení ti pošlou, i ti poradí co a jak.“

Pozor, ať je předplacení obalů skutečně prokazatelné. Vyžádejte si Prohlášení.

Obsah

Zkušenosti z prověřování evidencí množství obalů

- 1 Úvod a shrnutí
- 2 Prověření Výkazů o produkci obalů a jejich smysl
- 3 Principy vedení evidence a její prověřitelnost
- 4 Toky obalů a zvolená místa měření
- 5 Nedostatky v oblasti úplnosti
- 6 Nedostatky v oblasti správnosti

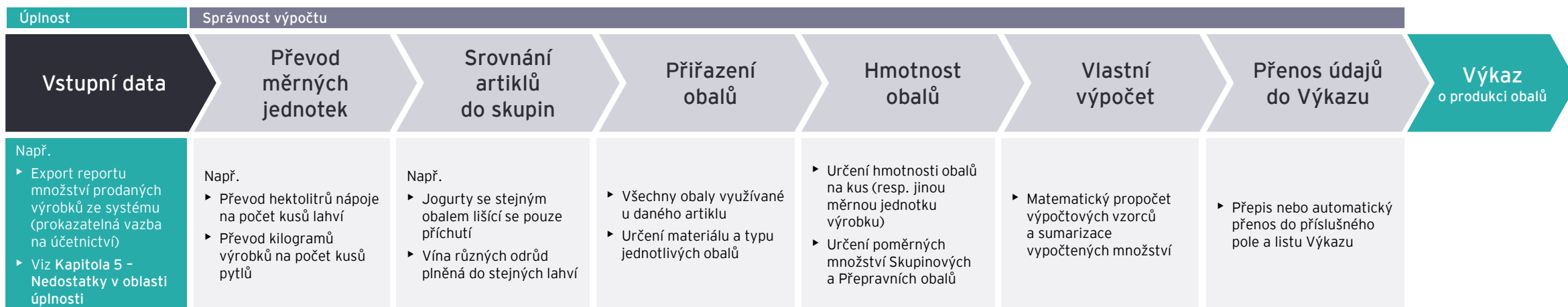
Správnost evidence a obecná posloupnost výpočtu množství obalů

Kapitola 6 - Nedostatky v oblasti správnosti

Správnost výpočtu

Správnost je vedle úplnosti klíčovým kritériem obalové evidence. Správnost znamená, že všechny obaly, které do evidence vstupují jsou následně i řádně zpoplatněny. Podobně jako úplnost je i správnost předmětem realizovaných prověření Výkazů o produkci obalů.

- ▶ Správnost se týká celého procesu, během něž jsou vstupní data přepočítána na výsledná množství obalů v tunách tak, aby mohla být přenesena do Výkazu o produkci obalů. Tento proces si obecně můžeme rozdělit do šesti vzájemně navazujících kroků (přičemž u některých způsobů vedení evidence nejsou některé kroky relevantní).

- ▶ Na následujících stranách se budeme věnovat nejčastějším nedostatkům v oblasti správnosti evidence po jednotlivých krocích tohoto procesu.

Převod měrných jednotek a srovnávání výrobků do skupin

Kapitola 6 - Nedostatký v oblasti správnosti

Převod měrných jednotek

Srovnání artiklů do skupin

Přiřazení obalů

Hmotnost obalů

Vlastní výpočet

Přenos údajů do Výkazu

Nejčastější nedostatky

1) Nesprávný nebo neprovedený převod prodejních jednotek na jednotky používané při výpočtu

Riziko tohoto nedostatku nastává v situacích, kdy je množství obalu v evidenci navázané na množství artiklu v jiné měrné jednotce, než s jakou jednotkou tyto artikly figurují ve vstupních datech. Typicky se tak děje u výrobků evidovaných:

- ▶ V objemové jednotce (např. pivo v hektolitrech, zatímco kusy obalů jsou vázány např. na püllitry)
- ▶ V hmotnostní jednotce (např. maso v tunách, zatímco kusy obalů jsou k výrobkům vázány dle velikosti balení)
- ▶ V plošné jednotce (např. obkladový materiál v metrech čtverečních, zatímco kusy obalů jsou vázány na kus výrobku) apod.

Potenciální dopad nesprávného převodu měrných jednotek může být zásadní a vést k řádovému zkreslení množství vykázaných obalů.

Vstupní data
měrná jednotka A

převod jednotek

Výpočet množství obalů
měrná jednotka B

2) Zařazení artiklů s odlišnými obaly (z hlediska jednotkové hmotnosti nebo materiálu) do skupiny artiklů se stejným obalem

Jsou-li pro usnadnění evidence artikly se stejným obalem (např. jogurty lišící se pouze příchutí) srovnávány do skupin, je třeba dbát na to, aby se do jedné skupiny nedostaly různě balené výrobky. Rizikem jsou zejména skupiny sdružující širší portfolio výrobků, kdy může s postupem času docházet k úpravám nebo změnám způsobu balení pouze některých z nich.

Příběh z praxe

Auditor sražil čelo a zachmuřeně si tabulku se staženými daty prohlížel. Ilona znejistěla. „Všechno v pořádku?“ - „Jak se to vezme. Čísla sedí...“ „To mi spadl kámen ze srdce...“ - „.... jenže množství obalů už bohužel ne.“ Kámen přestal padat, Ilona měla náhle pocit, že se dusí. „Cože?“ „Sedí čísla,“ zopakoval auditor trpělivě. „Uvádíte, že jste za prověřované období uvedli na trh 14 789 skleněných püllitrových lahví. V prodeji stažených ze systému je rovněž 14 789. Jenže - a to je ta potíž - tentokrát jsou to hektolitry vyrobeného piva. Čili - když se to přepočítá - těch lahví mělo být ve Výkazu dvěstěkrát tolik.“ Iloně se zatmělo před očima. Jako by se před ní najednou otevřela bezdná propast. „Ale... to přece... co budeme...“ Auditor se poprvé usmál. „Vy máte jediné štěstí, že všechny ty lahve jsou vratné. Takže ta chyba je sice pořádná, ale taky bez vlivu na odměnu. A zbylé obaly jsou naštěstí spočítané správně.“

Pozor na to,
s jakými měrnými
jednotkami
pracujeme

Osvědčený postup při sestavování evidence

Na základě našich zkušeností doporučujeme:

- ▶ Vždy pracovat s reporty z logisticko-účetního systému, které výslovně uvádějí měrnou jednotku množství daného artiklu.
- ▶ Alespoň u významných položek (jak z hlediska množství artiklu, tak z hlediska vypočtených množství obalů) se doporučujeme ujistit, zda je využíváno množství obalu na měrnou jednotku odpovídající.
- ▶ Pravidelně aktualizovat srovnání výrobků do skupin se stejným obalem, zejména s ohledem na občasné změny balení.

Přiřazení obalů k artiklům (1/3)

Kapitola 6 - Nedostatky v oblasti správnosti

Převod měrných jednotek

Srovnání artiklů do skupin

Přiřazení obalů

Hmotnost obalů

Vlastní výpočet

Přenos údajů do Výkazu

Nejčastější nedostatky (v určení typu obalu)

1) Nesprávné rozlišení Obchodních a Průmyslových obalů

Za Obchodní (Prodejní, Skupinové, Přepavní) považujeme obaly takových výrobků či zboží, které jsou určeny konečnému spotřebiteli (jejich Prodejní obal zpravidla skončí v síti sběrných hnízd tříděného odpadu - „barevných kontejnerů“ zajišťovaných obcemi). Artikly balené do Průmyslových obalů jsou naopak určeny výhradně pro tzv. jiného konečného uživatele (firmy). Příkladem Průmyslových obalů při splnění podmínek typicky mohou být:

- ▶ Suroviny nebo komponenty do výroby
- ▶ Velká balení výrobků

Podmínkou zařazení mezi Průmyslové obaly je, že jsou tyto artikly pro firmy určeny **výhradně** a jsou pro toto určení výhradně baleny. V případech, kdy je artikl sice převážně dodáván firmám, ale nelze mluvit o výhradnosti (určení a balení – stejně balený výrobek je zároveň distribuován i do maloobchodní sítě), nelze jeho obaly za Průmyslové považovat.

2) Nesprávné rozlišení na obaly pro jedno použití a opakovaně používané obaly

Pro zařazení obalu mezi opakovaně používané obaly existuje několik podmínek, které musí být splněny současně. Klíčové podmínky, u kterých dochází k chybám jsou zejména následující:

- ▶ Obal je certifikovaný pro opakované použití v otevřeném či uzavřeném systému (např. EUR paleta)

nebo

- ▶ Z daných obalů nově uvedených na trh nebo do oběhu je opakovaně použito alespoň 70 % hmotnostních

Dle splnění podmínky jsou mezi opakovaně používané zařazeny buďto všechny příslušné obaly anebo žádné, nikoliv poměrná část

- ▶ A zároveň je obal používán stále ke stejnému účelu (tzn. jako obal, který je znovu naplněn)

Další nedostatky (v určení typu obalu)

3) Nesprávné rozlišení Prodejních a Skupinových obalů

Při rozlišování mezi Prodejním a Skupinovým obalem není podstatný počet vlastních položek v balení, ale počet nejmenších prodejních jednotek (kterou si může konečný spotřebitel odnést - jedna nebo více). V případech, kdy je v balení sice více kusů artiklů, ale konečný spotřebitel si odnáší vždy jen celé balení, jde o Prodejní obal.

4) Nesprávné rozlišení Prodejních a Přepavních obalů (zejm. tašky a sáčky)

Osvědčený postup při sestavování evidence

Na základě našich zkušeností doporučujeme:

- ▶ Při určování typu či druhu obalu vzít v úvahu povahu výrobku (pro koho je určen), jeho nejmenší prodejní jednotku a způsob využití obalu.
- ▶ Vycházet z metodiky pro vyplňování Výkazu EKO-KOM a v případě potřeby konzultovat se zástupcem společnosti EKO-KOM.

Přiřazení obalů k artiklům (2/3)

Kapitola 6 - Nedostatky v oblasti správnosti

Převod měrných jednotek

Srovnání artiklů do skupin

Přiřazení obalů

Hmotnost obalů

Vlastní výpočet

Přenos údajů do Výkazu

Nejčastější nedostatky (ostatní nedostatky v přiřazení obalů)

1) Absence kontroly nad správností přiřazení obalů

Jedna z dalších komplikací typicky vznikajících v situacích, kdy je obalová evidence vedena automatickým programem a detail jejího fungování je skryt před běžnými uživateli (jde o tzv. „černou skříňku“). Pokud v takové situaci nebyly parametry (například právě přiřazení obalů k výrobkům včetně jejich aktualizace) nastaveny správně, hrozí, že případné nedostatky nebudou odhaleny po velmi dlouhou dobu.

2) Nesprávné zařazení částí výrobku mezi obaly

Při rozhodování, zda konkrétní materiál je či není obalem, jsou důležitá tři kritéria, která jmenuje Zákon o obalech. Přesto v některých případech vznikají pochybnosti. Příkladem mohou být dutinky s navinutými materiály (je obal), střívká uzenin (není obal) nebo květináče (záleží na způsobu použití). V případě nejasností je konečným arbitrem Ministerstvo životního prostředí a jeho stanoviska.

3) Nesprávnosti v určení ručně oddělitelných obalů

Dojde-li při balení artiklů ke spojení obalových materiálů tak, že už tyto materiály následně nelze ručně oddělit (např. etiketa přilepená celým podkladem), je nutno nadále pohlížet na tyto spojené materiály jako na jediný obal (přičemž hmotnost takového obalu bude součtem dílčích hmotností a určení materiálu obalu bude vycházet z procentuálního poměru těchto hmotností - nezáleží na tom, jak se pak jedná o kompozitní obal). Naopak, lze-li dané obaly ručně oddělit, je třeba je hodnotit samostatně.

4) Nemožnost prokázat materiálové složení obalu

Zejména u vizuálně obtížně rozpoznatelných materiálů obalů (kompozitní obaly, či plastové polymery) je nutné prokázat, o jaký materiál přesně jde. K tomuto prokázání doporučujeme využít technický list obalu, případně jinou specifikaci poskytnutou jeho výrobcem.

Další nedostatky (ostatní nedostatky v přiřazení obalů)

- 5) Duplikace a vícenásobnosti v přiřazení obalů v kusovnících
- 6) Záměna materiálu obalu
- 7) Nepřiřazené obaly k artiklu
- 8) Nevyužívané obaly u artiklu

Osvědčený postup při sestavování evidence

Na základě našich zkušeností doporučujeme:

- ▶ V případě, že k výpočtu množství obalů slouží automatická aplikace, periodicky prověřovat správnost jejího nastavení a fungování, mj. správnost a aktuálnost přiřazení obalů k výrobkům.
- ▶ Pravidelně kontrolovat správnost a aktuálnost přiřazení obalů k výrobkům. Podrobnou kontrolu doporučujeme provést zejména u nejvýznamnějších položek. Rovněž lze využít možnosti souhrnné numerické kontroly (například se věnovat položkám s nejtěžšími a nejlehčími obaly).

Věděli jste?

- ▶ Stanoviska Ministerstva životního prostředí k tomu, co je a není obalem, jsou dostupná na jeho webových stránkách. Další příklady jsou jmenovány přímo v Zákonu o obalech, konkrétně v jeho příloze č. 1.

Přiřazení obalů k artiklům (3/3) - příběh z praxe

Kapitola 6 - Nedostatky v oblasti správnosti

„Honzo, mohl bys na slovíčko.“

„Jasně,“ Honza se na židli otočil od počítače směrem k ní. „O co jde?“

„Procházela jsem po tobě ty Excely, co jsi dával dohromady k obalové evidenci.“

„No a dobrý?“ zakřenil se Honza. „Spokojenost?“

Kateřina zvážněla. Potřásla hlavou. Povzdechla si.

Honza se zamračil. „Co je tam za problém? Všechno jsem to spočítal úplně precizně.“

„Já vím,“ utrousila Kateřina nepřesvědčivě.

„Vždyť jsme si načrtli celý byznys model a zmapovali si veškeré obalové toky napříč společností.“

„Já vím...“

„Spolu s Vojtou jsme stáhli ze systému data. Sedí to na kus.“

„Já vím...“

„U veškerého zboží je tam napárovaný dodavatel. Všechny předplacené obaly můžu doložit Prohlášením.“

„Já vím,“ Kateřina si znovu povzdechla, „ale...“

Honzovi zrudly uši. „Dal jsem si pozor na převod měrných jednotek - všechno to mám ve finále rozpočítané na kusy.“

„Ano, jenže...“

Honza ji ke slovu nepustil. Začínal se dostávat do ráže. Teď už mu zrudl i krk. „Tu výpočetní aplikaci,“ cedil mezi zuby, „jsem dokonale odladil. Sumární součty, chybové hlášky... chtěl bych vidět, kdo si s tím dal tolik práce.“

„Já vím, ale...“

„A přenos do Výkazu? - Naprogramoval jsem si kvůli tomu makro, které mi to zpětně kontroluje. A... a...“ Honzovi konečně došel dech.

„A byl ses za celou tu dobu vůbec podívat do skladu?“

„He?“ vyvalil na ni Honza oči.

„Nebyl, vid?“ utrousila Kateřina jízlivě. Byla už dopálená taky.

„Kdybys totiž to celé nedělal od počítače, tak bys věděl, že neprodáváme jogurty v kelímcích, ale ve skle. Že do skupinového obalu se nevejde 120 kefírů. Že na pětikilovém balení Eidamu není Obchodní, ale Průmyslový obal. A že kovové víčko od marmelády neváží půl kila.“

Pozor, ať mají všechny artikly přiřazené správné a aktuální obaly.

Hmotnost obalů

Kapitola 6 - Nedostatký v oblasti správnosti

Převod měrných jednotek

Srovnání artiklů do skupin

Přiřazení obalů

Hmotnost obalů

Vlastní výpočet

Přenos údajů do Výkazu

Nejčastější nedostatky

1) Rozpočet hmotnosti obalů na nesprávnou měrnou jednotku

Některé evidence pracují s jednotkovou hmotností obalu rozpočtenou na jinou měrnou jednotku, než v jaké je evidováno množství příslušného artiklu. V takových chvílích je třeba se ujistit, s jakou měrnou jednotkou aktuálně pracujeme, abychom předešli nepřesnostem. Příkladem může být:

- ▶ Fólie, u níž je známa hmotnost jednoho metru její délky, přičemž ale na zabalení jednoho kusu výrobku je této fólie potřeba pouze třicet centimetrů
- ▶ Půllitrová lahev, u níž známe hmotnost na kus, ale množství výrobku (nápoje) je uvedeno v litrech
- ▶ Dřevěný proklad, jehož hmotnost je uvedena na metr krychlový, ačkoliv množství výrobu je známo v kilogramech

2) Nesprávný rozpočet poměrné části na prodejní jednotku obalů

Pojme-li daný obal více než jednu prodejní jednotku daného zboží, je třeba celkovou hmotnost obalu na jednotlivé kusy obalů poměrně rozpočíst. Vezměme si například krabici z vlněné lepenky, která obsahuje deset stejných balení téhož sýra; ve výpočtu pak bude jednomu kusu sýra přiřazen Skupinový obal z vlnité lepenky o hmotnosti odpovídající desetině hmotnosti celé krabice.

Další nedostatky

- 3) Zadávání hmotnosti obalu včetně obsahu nebo výrobku samotného
- 4) Neaktualizovaná hmotnost obalů
- 5) Nesprávná hmotnost obalů

Příběh z praxe

„Helejte, paní Nováková, mohli bychom si ještě jednou společně projít, jak tu fólii počítáte?“
„Samozřejmě... Já vím podle specifikace, že metr fólie váží 13 gramů. A podle dat ze systému jsme za kvartál prodali 11 765 kuřat. Když to spolu vynásobíte ($0,013 \times 11\,765$), dostanete 153 kilo. - Vidíte tady?“
„Vidím. Ale vy jste říkala, že tu fólii kupujete po celých rolích, je to tak?“
„Samozřejmě, stroj už si to automaticky nařeže.“
„Dobře, ale při tomhle způsobu balení přece nespoteřebujete na kus kuřete celý metr fólie a tomu odpovídajících 13 gramů, ale jen 250 mm - tedy čtvrtinu.“
„E - “ Paní Nováková zbledla. Marně se pokoušela něco říct. Polkla. A pak ještě jednou.
„Hmm,“ pokývl auditor. „Naštěstí se ta chyba týká jediného artiklu. Doufejme tedy, že rozdíly nepřekročí hranici významnosti.“

Pozor,
ať je hmotnost obalu
rozpočtená na správnou
měrnou jednotku
výrobku

Osvědčený postup při sestavování evidence

Na základě našich zkušeností doporučujeme:

- ▶ Hmotnost obalů zadaných v evidenci pravidelně kontrolovat a aktualizovat (neboť obaly se v čase zpravidla mění), a to i v případech, kdy je k výpočtu využívána automatické aplikace. Podrobnou kontrolu doporučujeme provést zejména u nejvýznamnějších položek. Rovněž lze využít možnosti souhrnné numerické kontroly (například se věnovat položkám s nejtěžšími a nejllehčími obaly).

Správnost vlastního výpočtu

Kapitola 6 - Nedostatky v oblasti správnosti

Převod měrných jednotek

Srovnání artiklů do skupin

Přiřazení obalů

Hmotnost obalů

Vlastní výpočet

Přenos údajů do Výkazu

Nejčastější nedostatky

1) Nesprávné nastavení automatické aplikace

Jakkoli může použití automatické výpočetní aplikace znamenat značnou úsporu času, nese s sebou i riziko menší celkové kontroly nad výpočtem, jeho správností a celkovým správným nastavením aplikace. Chyby takto způsobené (nesprávná filtrace dat, opomenutí části obalů, duplikace kusovníku aj.) jsou nebezpečné i proto, že bývá velmi obtížné odhalit je v případech, kdy je výpočtové jádro aplikace skryto očím běžného uživatele.

2) Nesprávný přenos údajů mezi jednotlivými částmi evidence

Zvláště v případě evidencí probíhajících v různých souborech a na různých listech je třeba velmi důsledně dbát na to, aby všechny údaje řádně prošly celým logickým tokem výpočtu. Chyba může nastat zejména v případě, kdy při přenosu z jedné části výpočtu (listu, souboru) do druhé nedojde k úplnému přenosu (zkopírování) veškerých příslušných údajů, a část je tak ztracena.

3) Nesprávné nebo nepodložené vstupy a úpravy při výpočtu

Jakékoliv údaje, které do výpočtu vstupují (různé formy koeficientů, přičítaných i odečítaných hodnot či zohledněných výjimek) je třeba podložit (prokázat) příslušnými doklady nebo dokumenty, které se vztahují k aktuálnímu období.

Další nedostatky

- 4) Nesprávná sumarizace vypočteného množství obalů
- 5) Nesprávné vzorce tabulkového kalkulátoru

Příběh z praxe

Anežka byla ve svém živlu. Milovala, když mohla někoho koordinovat a rozdávat úkoly. „Tak si to pojďme shrnout. Ty, Karle, stáhneš podkladová data ze systému. Honza nachystá vzorek obalů k převážení. Filipka provede auditory po skladu. A Jarmil s nimi projde detail výpočtu.“

„Jaký detail?“ zaškaredil se Jarmil.

„No, zkrátka - jak to celé počítáš.“

„Já to nepočítám. Za mě to dělá naprogramovaná aplikace.“

„Jistě. Ale určitě tam jsou nějaké mezivýpočty, průběžné sumární kontroly a podobně...“

„Nic takového tam není. Prostě tam naleju data, co mi dá Karel. Něco mi z toho vypadne, to přepíšu do Výkazu a šmitec.“ To Anežku vyděsilo: „Ale jak si můžeš být vůbec jistý, že je to spočítané správně?“

Jarmil pokrčil rameny. „To jsem nikdy neřešil a ani mě to nezajímá.“

Pozor,
ať je automatická
výpočetní aplikace
pravidelně
kontrolována.

Osvědčený postup při sestavování evidence

Na základě našich zkušeností doporučujeme:

- ▶ Zejména v případě, kdy k výpočtu množství obalů slouží automatická aplikace, doporučujeme periodicky prověřovat správnost jejího nastavení a fungování, například porovnáním na manuálně provedený přepočet.
- ▶ V průběhu času sledovat výkyvy od obvyklého množství vykazovaných obalů a v případě nejasných odchylek nebo nelogického trendu analyzovat správnost výpočtu.
- ▶ Při přenosu údajů z jedné části výpočtu do druhé využívat součtové kontroly přenosu (tj. součet přenášených hodnot musí odpovídat součtu přenesených).

Přenos vypočtených údajů do Výkazu

Kapitola 6 - Nedostatky v oblasti správnosti

Převod měrných jednotek

Srovnání artiklů do skupin

Přiřazení obalů

Hmotnost obalů

Vlastní výpočet

Přenos údajů do Výkazu

Nejčastější nedostatky

1) Vyplnění Výkazu na základě historické verze evidence

Každý vyplněný Výkaz by měl být podložen příslušnou evidencí. V případech, kdy se evidence v průběhu jejího zpracování vyvíjí a vzniká více jejích verzí, je třeba dbát pozornosti, aby se do Výkazu dostaly výsledky její nejaktuálnější (správné) verze.

2) Vykázání evidencí nepodložených množstvím obalů

Údaje ve Výkazu a evidence by měly vzájemně odpovídat v obou směrech. Pokud k části vykázaných množství obalů chybí příslušná evidence (dokumentace), jde o porušení ujednání uzavřené smlouvy o sdruženém plnění a nastává problém s prověřitelností evidence (viz rovněž Kapitola 3 - Principy vedení evidence a její prověřitelnost).

Další nedostatky

3) Přepis do nesprávného pole nebo listu Výkazu

4) Nesprávnost v posunu desetinné čárky

Příběh z praxe

Auditor se snažil zůstat trpělivý. „Já tomu pořád nerozumím. Celý Výkaz jsme si prošli. Všechno dává smysl. Jen pro tu průmyslovou lepenku jste mi pořád žádný podklad nedodala.“

„Tak já se vám teda přiznám," paní Šulcová teatrálně rozhodila rukama a zachichotala se. „Já jsem tam těch 20 tun přidala naschvál.“

Auditora zaskočilo jen máloco. Ted' mu však poklesla brada. „Prosím - cože? Ona ve Výkazu žádná průmyslová lepenka být neměla?“

„Ne.“

Auditor cítil, že se mu začínají třást ruce. „Jak to myslíte, že ne?“

„Prostě ne.“

„Tak proč ji tam - pro pána krále - píšete?“

„To kdybych náhodou něco jiného zapomněla," opáčila paní Šulcová vítězoslavně, „tak abych měla rezervu.“

Pozor, ať mají veškeré vykázané obaly oporu v řádné evidenci.

Osvědčený postup při sestavování evidence

Na základě našich zkušeností doporučujeme:

- ▶ Pro ujištění, že došlo k přenosu skutečně všech údajů do Výkazu, používat součtové kontroly (tj. prověřit, že celková hmotnost obalů ve výpočtu před přenosem je stejná jako celkový součet obalů ve vyplněném Výkazu).